

คำวินิจฉัยของ นายประเสริฐ นาสกุล ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๐/๒๕๕๔

วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง การจูงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ (กรณี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร อดีตรองนายกรัฐมนตรี/ผู้ถูกร้อง)

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) เสนอคำร้องลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๔ ต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ ความว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช./ผู้ร้อง ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร/ผู้ถูกร้อง ซึ่งยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีในรัฐบาล พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และพิจารณาผลการตรวจสอบในการประชุมครั้งที่ ๕๘/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ แล้ว มีมติด้วยคะแนนเสียง ๘ ต่อ ๑ เกินสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดว่า ผู้ถูกร้อง จูงใจยื่นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ต่อไป

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา

๑. ข้อเท็จจริงเป็นอย่างเดียวกันกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
๒. คณะอนุกรรมการตรวจสอบและสรุปผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินรายพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร มีหนังสือลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๓ ถึงผู้ถูกร้องขอทราบว่า นอกเหนือจากรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกร้องแสดงไว้ในบัญชี ฯ ทั้งสามครั้ง แล้ว ยังมีรายการทรัพย์สินและหนี้สินอื่นใดอีกหรือไม่ ที่เป็นของผู้ถูกร้องหรือที่ผู้ถูกร้องมีสิทธิครอบครองทั้งที่อยู่ในนามของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือในนามของบุคคลอื่น หรือที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นที่ผู้ถูกร้องยังไม่แสดงไว้ในบัญชี ฯ ... เพราะจากการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องประเภทเงินลงทุน (หุ้น) ในบริษัทต่างๆ เท่าที่ตรวจพบในขณะนั้นมี ๑๗ บริษัท ซึ่งผู้ถูกร้องและคู่สมรสถือหุ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมให้บุคคลอื่น คือ นายวิชัย ช่างเหล็ก นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ นางสาวบุญชู เจริญประดับ นางสาวสุกัญญา แซ่เฮ้ง นางสาวดวงดา วงศ์ภักดี นายชัยรัตน์ เขียงพุกภัย นางดนิษฐ์ บุรกลีกร นายมานัส

ไฉยา นายวันชัย เชียงพุกชัย และนายพรทิพย์ เชียงพุกชัย ขอทราบด้วยว่า การโอนหุ้นดังกล่าวเป็นการทำนิติกรรมประเภทใด ซื้อขายเสร็จเด็ดขาด ให้ หรือให้มีชื่อถือแทน หรืออื่นๆ พร้อมทั้งขอทราบเหตุผลรายละเอียด ขั้นตอนในการดำเนินการและหลักฐานที่เกี่ยวข้องภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ และมีหนังสือลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ขอให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการถือหุ้นและการโอนหุ้นไปยังคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ภายในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว คณะอนุกรรมการตรวจสอบ ฯ จะได้ดำเนินการพิจารณาพยานหลักฐานตามที่เห็นสมควรต่อไป

๓. ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ สามครั้ง คือ หนังสือฉบับ ลงวันที่ ๑๔, ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เป็นการชี้แจงและตอบหนังสือคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๓ ผู้ถูกร้องทำและยื่นภายหลังที่มีการร้องเรียนต่อผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๓ ผู้ร้องมีคำสั่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน และ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ และเริ่มสอบสวนแล้ว โดยผู้ถูกร้องแสดงรายการทรัพย์สินเพิ่มเติมบัญชี ฯ เมื่อเวลาผ่านไป นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้ต้องยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๑ (วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐) ครั้งที่ ๒ (วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๐) และครั้งที่ ๓ (วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๑) ซึ่งผ่านพ้นมาเกือบสามปีแล้ว มิใช่ผู้ถูกร้องมีความสุจริตใจ ชี้แจงเพิ่มเติมรายการทรัพย์สินในบัญชี ฯ ที่ยื่นมาเอง

ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ถูกร้องเป็นผู้บริหารในกลุ่มโทรคมนาคม ส่วนในกลุ่มธุรกิจอื่นจะมอบให้คู่สมรสผู้ถูกร้อง นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ และเครือญาติ หรือผู้บริหาร โดยว่าจ้างผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาร่วมในการบริหารงาน ในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารโครงสร้างการถือหุ้นในบริษัทแต่ละบริษัทนั้น เป็นเรื่องที่ต้องการความรู้ ความชำนาญ และเทคนิคเฉพาะ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การดำเนินธุรกิจสูงสุด และถูกต้องตามกฎหมายการเข้าถือหุ้น การปรับเปลี่ยนการถือหุ้นในบริษัทต่างๆ ต้องอาศัยคำแนะนำและแนวทางของผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารเป็นอย่างมาก ต้องมีความคล่องตัวสูงเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเพื่อมิให้เป็นปัญหาต่อการดำเนินธุรกิจและการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ผู้ถูกร้องจึงยุติบทบาทในการบริหารงานทางธุรกิจของกลุ่มบริษัทที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และนายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ และเครือญาติร่วมกันลงทุน โดยลาออกจากตำแหน่งบริหารทุกตำแหน่งก่อนเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองครั้งแรก ในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ อันเป็นเวลาก่อนที่จะใช้รัฐธรรมนูญปัจจุบัน

ผู้ถูกร้องและคู่สมรสต่างมีทรัพย์สินเป็นของตนเองโดยเฉพาะในส่วนที่เป็นหุ้นบริษัทต่างๆ มีเป็นจำนวนมาก จนยากที่จะมีเวลาติดตามด้วยตนเองว่า ในขณะหนึ่งๆ มีหุ้นบริษัทใด จำนวนเท่าใด

ต่างมีเลขานุการส่วนตัวเพื่อติดตามการมีอยู่ การโอน หรือการรับโอนหุ้นต่างๆ เลขานุการส่วนตัว จะเก็บบันทึกบรรดาหุ้นที่ผู้ถูกร้องหรือคู่สมรสถือในชื่อของตนไว้ และชี้แจงต่อไปว่า “คู่สมรสผู้ถูกร้อง มีรายการทรัพย์สินที่มีได้ปรากฏอยู่ในบัญชี ฯ” แต่เป็นเพราะความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของเลขานุการ โดยผู้ถูกร้องหรือคู่สมรส มิได้เจตนาจงใจปกปิดข้อเท็จจริง หรือซ่อนเร้นอำพราง

สำหรับหุ้นบริษัทที่ผู้ถูกร้องถืออยู่ในทางปฏิบัติบางขณะมีความจำเป็นที่จะต้องปรับโครงสร้าง ผู้ถือหุ้นให้เหมาะสมตามที่ผู้บริหารให้คำแนะนำ ผู้ถูกร้องจึงลงลายมือชื่อในเอกสารโอนหุ้นในลักษณะ โอนลอย อันเป็นการโอนสิทธิทั้งหมดในฐานะผู้ถือหุ้นให้แก่คู่สมรสผู้ถูกร้อง (หนังสือของผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ หน้า ๓ ข้อ ๗) เป็นผู้จัดการตามที่เห็นสมควร และเมื่อมอบกิจการ และการบริหารทั้งปวงให้แก่คู่สมรสผู้ถูกร้องแล้ว ผู้ถูกร้องมิได้ติดตามว่า มีการโอนหุ้นกันอย่างไร เพราะโดยรัฐธรรมนูญ ระเบียบของผู้ร้อง หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ฯ กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ แต่มิได้กำหนดให้คู่สมรสหรือบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะมีหน้าที่ที่จะต้อง แจ้งทรัพย์สินและหนี้สินด้วยตนเอง การที่ผู้ถูกร้องแจ้งทรัพย์สินของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยมิได้รู้ข้อเท็จจริงว่า ยังมีทรัพย์สินบางรายการของคู่สมรสผู้ถูกร้องที่ไม่ปรากฏในบัญชี ฯ ที่ยื่นไว้แล้ว เพราะคู่สมรสผู้ถูกร้องมิได้แจ้งให้ทราบ จึงยอมเป็นไปไม่ได้ที่ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความ อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ผู้ถูกร้องยืนยันว่า มิได้จงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความ อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และเพื่อแก้ไขความคลาดเคลื่อนและความสำคัญผิด ที่มีอยู่ทั้งหมดจากการยื่นบัญชี ฯ ซึ่งได้ชี้แจงข้อเท็จจริงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ตรวจสอบ ฯ เมื่อวันที่ ๑๔, ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ผู้ถูกร้องขอถือหนังสือชี้แจง ทั้งสามฉบับเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขเพิ่มเติมรายการทรัพย์สินในบัญชี ฯ และเอกสารประกอบ

๔. หนังสือฉบับ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ผู้ถูกร้องชี้แจงคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ มีรายละเอียด สรุปได้ว่า

๔.๑ บริษัท เอส ซี เค เอสเทต จำกัด ทุนจดทะเบียน ๕ ล้านบาท เพิ่มทุนจาก ๕ ล้านบาท เป็น ๑๐ ล้านบาท และเป็น ๓๐ ล้านบาท ตามลำดับ คู่สมรสผู้ถูกร้องซื้อไว้ทั้งหมด และจัดสรรให้คน ในครอบครัว วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๑ เพิ่มทุน จาก ๓๐ ล้านบาท เป็น ๒๐๐ ล้านบาท คู่สมรส ผู้ถูกร้องซื้อไว้ทั้งหมด และจัดสรรให้คนในครอบครัว วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ คู่สมรสผู้ถูกร้องโอน ขายหุ้น ๒ ล้านหุ้น และผู้ถูกร้องโอนขายหุ้น ๓,๕๔๕,๕๘๐ หุ้น รวม ๕,๕๔๕,๕๘๐ หุ้น ละ ๑๐ บาท เป็นเงิน ๕๕,๔๕๕,๘๐๐ บาท ให้บริษัท Win Mark Limited สัญชาติ British Virgin Island ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า การโอนหุ้นดังกล่าวเป็นการขายหุ้นปกติ ไม่มีลักษณะการฟอกเงิน (หน้า ๑๒)

๔.๒ บริษัท ซิสเต็มส์ เน็ทเวอร์ค จำกัด ทุนจดทะเบียน ๕ ล้านบาท วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๐ บริษัท ฯ จดทะเบียนเลิก ผู้ถือหุ้นจึงไม่แจ้งรายการถือหุ้น หากผู้ร้องเห็นว่า ต้องแจ้ง ผู้ถือหุ้น ขอแจ้งเพิ่มเติม มิได้ตั้งใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ

๔.๓ บริษัท เอ็น ที ยู (ประเทศไทย) จำกัด ทุนจดทะเบียน ๑๒ ล้านบาท มิได้มีวัตถุประสงค์แสวงหากำไร ในฐานะที่ผู้ถือหุ้นเป็นผู้เริ่มก่อการจัดตั้งบริษัท ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า ต้องลงลายมือชื่อถือหุ้นอย่างน้อย ๑ หุ้น แต่เรียกชำระค่าหุ้นเพียงกึ่งหนึ่ง คือ ๕๐ บาท เนื่องจากยังมีการเรียกชำระค่าหุ้นไม่เต็มจำนวน บริษัทจึงมิได้ส่งมอบใบหุ้นให้ เป็นเหตุให้เลขานุการไม่ทราบ ผู้ถือหุ้นมิได้ตั้งใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ ขอถือหนังสือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการยื่นบัญชี ฯ

๕. หนังสือฉบับ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ผู้ถือหุ้นชี้แจงคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ มีรายละเอียด สรุปได้ว่า

๕.๑ บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด ผู้ถือหุ้นใหญ่ประสงค์ จะขายหุ้น และกิจการสนามกอล์ฟทั้งหมดในวงเงิน ๕๐๐ ล้านบาท โดยมีการเจรจาซื้อขายระหว่างบริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด กับบริษัท อัลไพน์ เรียวเอสเตท จำกัด ตามบันทึกข้อตกลงจะซื้อจะขายหุ้นพร้อมทรัพย์สิน ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๑ ผู้บริหารแนะนำคู่สมรสผู้ร้องว่า ไม่ควรใช้นิติบุคคลในกลุ่มบริษัท หรือชื่อบุคคลในครอบครัวตามพงศ์ หรือชินวัตร ถือหุ้นบริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด จนกว่าจะเสร็จสิ้นขั้นตอนการขายทอดตลาด คู่สมรสผู้ร้องจึงรับซื้อหุ้นและกิจการโดยให้นายชัยรัตน์ ฯ นางสาวบุญชู ฯ และนายวิชัย ฯ ถือหุ้นแทน ผู้ร้องไม่เคยเห็นใบหุ้น และเข้าใจตลอดมาว่า ผู้ถือหุ้น คือ นิติบุคคล ด้วยเหตุที่ผู้ร้องมิได้เป็นผู้ดำเนินการ และเลขานุการคู่สมรสผู้ร้องมีความเข้าใจผิด มิได้นำข้อมูลนี้กรอกในบัญชี ฯ

๕.๒ บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด ปี ๒๕๓๓ ผู้ร้องและคู่สมรสถือหุ้นมาจนเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๓๕ บริษัท ฯ ขายทรัพย์สิน และเห็นควรปิดกิจการ ผู้ร้องจึงโอนลอยหุ้นให้คู่สมรสผู้ร้อง เพื่อดำเนินการตามสมควร มิได้สนใจ ทราบต่อมาว่า คู่สมรสผู้ร้องกับนายบรรณพจน์ ฯ ร่วมลงทุนต่อ และให้บุคคลอื่นเข้ามาถือหุ้นแทน และเลขานุการคู่สมรสผู้ร้องมิได้รวบรวมทรัพย์สินแสดงในบัญชี ฯ ทั้ง ๓ ครั้ง คือ นางสาวบุญชู ฯ ถือ ๔,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น นางสาวดวงดา ฯ ถือ ๒,๕๕๕,๕๗๐ หุ้น นางคณีย์ ฯ ถือ ๓,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น รวม ๙๕,๕๕๕,๗๐๐ บาท

๕.๓ บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด ด้วยเหตุที่ผู้ถูกร้องมิได้เป็นผู้ดำเนินการ และมีการ
เข้าใจคลาดเคลื่อนของเลขานุการคู่สมรสผู้ถูกร้อง จึงมิได้นำข้อมูลการถือหุ้นของกลุ่มบุคคลผู้ถือหุ้นแทน
ในส่วนทรัพย์สินของคู่สมรสผู้ถูกร้องมารอกในบัญชี ฯ ในขณะที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมือง
ทั้ง ๓ ครั้ง รวมกันไม่เกินครั้งละ ๖๐๐ บาท

๕.๔ บริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๓๓
ได้รับอนุญาตให้เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ฯ จากการสอบถามข้อเท็จจริงจากคู่สมรส
ผู้ถูกร้อง เกี่ยวกับการใช้ชื่อบุคคลอื่นเข้าถือหุ้นแทน เป็นหุ้นที่ต้องแจ้งรายการทรัพย์สินต่อผู้ร้อง และชื่อ
ของผู้ถือหุ้นในขณะที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ ทั้งสามครั้ง เป็นชื่อของบุคคลกลุ่มเดียวกัน กับที่ผู้ถูกร้องและ
คู่สมรสใช้ชื่อเป็นผู้ถือหุ้นก่อนที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า โอนลอยหุ้นให้แก่คู่สมรสแล้ว (สรุปเป็นตาราง) ดังนี้

ชื่อผู้ถือหุ้น แทนคู่สมรส ผู้ถูกร้อง	ครั้งที่ ๑ (๗ พ.ย. ๔๐)				ครั้งที่ ๒ (๔ ธ.ค. ๔๐)				ครั้งที่ ๓ (๔ ธ.ค. ๔๑)
	จำนวนหุ้น	ราคา/หุ้น ณ ๓ พ.ย. ๔๐	มูลค่ารวม (บาท)	ที่มา	จำนวนหุ้น	ราคา/หุ้น ณ ๒๑ พ.ย. ๔๐	มูลค่ารวม (บาท)	ที่มา	
นายชัชวรินทร์ ฯ	๑,๖๕๗,๖๐๐* -๓๒,๕๐๐ -๑,๖๒๕,๑๐๐	๑๕๗ ๑๕๗ ๑๕๗	๒๖๐,๒๔๓,๒๐๐ ๕,๑๐๒,๕๐๐ ๒๕๕,๑๔๐,๗๐๐	บล.ภัทร บล.ธนชาติ	๑,๖๕๗,๖๐๐* -๓๒,๕๐๐ -๑,๖๒๕,๑๐๐	๑๒๕ ๑๒๕ ๑๒๕	๒๑๓,๘๓๐,๕๐๐ ๔,๑๕๒,๕๐๐ ๒๐๕,๖๗๘,๐๐๐	บล.ภัทร บล.ธนชาติ	จากการตรวจสอบ จากทะเบียน ตลาดหลักทรัพย์ฯ และสถาบัน การเงิน ไม่พบการ ถือหุ้นในช่วงนี้
น.ส.ดวงตา ฯ	๕,๐๐๐,๐๐๐*	๑๕๗	๗๘๕,๐๐๐,๐๐๐	บล.ภัทร					
น.ส.บุญชู ฯ	๒,๘๔๑,๗๐๐ -๑,๘๕๑,๗๐๐ -๕๕๐,๐๐๐**	๑๕๗ ๑๕๗ ๑๕๗	๔๔๖,๑๕๖,๕๐๐ ๒๕๐,๗๑๖,๕๐๐ ๑๕๕,๔๓๐,๐๐๐	บล.ภัทร	๓,๓๔๑,๗๐๐ -๒,๓๕๑,๗๐๐ -๕๕๐,๐๐๐	๑๒๕ ๑๒๕ ๑๒๕	๔๓๑,๐๗๕,๓๐๐ ๓๐๓,๓๖๕,๓๐๐ ๑๒๗,๗๑๐,๐๐๐	บล.ภัทร ตลาด หลักทรัพย์ ฯ	
นายวิชัย ฯ	๔๕,๗๖๓	๑๕๗	๗,๑๖๒,๗๕๑	ตลาด หลักทรัพย์ ฯ	๔๕,๗๖๓	๑๒๕	๖,๔๑๕,๕๑๗	ตลาด หลักทรัพย์ ฯ	

* ตรวจสอบจากข้อมูลทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ ฯ ไม่ปรากฏการถือหุ้นในช่วงเวลานี้

** ยังไม่ได้ข้อมูลจากทะเบียนตลาดหลักทรัพย์

๖. หนังสือฉบับ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ผู้ถูกร้องชี้แจงคณะกรรมการตรวจสอบ ๙ มีรายละเอียด สรุปได้ว่า

๖.๑ บริษัท ยูไนเต็ด คอมมิวนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) (UCOM) มิใช่บริษัท ในเครือกลุ่มชินวัตร ระหว่างปี ๒๕๓๗ - ๒๕๓๘ กลุ่มรสผู้ถูกร้องเคยซื้อหุ้นบริษัทนี้โดยใช้ชื่อบุคคล อื่นถือหุ้นแทน แต่โอนขายหมดแล้ว

๖.๒ บริษัท อุดมวรรณ จำกัด ปัจจุบันบริษัทระงับการประกอบกิจการทั้งหมดแล้ว

๖.๓ บริษัท เพจเจอร์ เซลส์ จำกัด ผู้ถูกร้องถือ ๕,๕๕๓ หุ้นๆ ละ ๑๐๐ บาท บริษัท ๙ มีวัตถุประสงค์สนับสนุนกิจการของบริษัท แอดวานซ์ เพจจิ่ง จำกัด (เดิมชื่อบริษัท ชินวัตร เพจจิ่ง จำกัด) ซึ่งเป็นบริษัทร่วมทุนกับกลุ่มบริษัท สิงคโปร์ เทเลคอม จำกัด ในสัดส่วน ๖๐:๔๐ ปี ๒๕๓๗ ได้ตัดสินใจ เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง จึงโอนลอยหุ้นให้แก่กลุ่มรสผู้ถูกร้องจัดการตามที่เห็นสมควร ผู้ถูกร้อง ไม่มีเวลาติดตามว่า มีการโอนหุ้นกันอย่างไร ภายหลังปรากฏว่า บริษัทขาดทุนและต้องเพิ่มทุน จึงนำ กลุ่มบุคคลอื่นเข้ามาถือหุ้น โดยเพิ่มเป็น ๒๐๐ ล้านบาท เพื่อชำระหนี้ที่ขาดทุนสะสม โดยกลุ่มรส ผู้ถูกร้องรับซื้อไว้ร้อยละ ๖๐ ของหุ้นเพิ่มทุน เมื่อเพิ่มทุนและนำไปชำระหนี้บริษัทแล้ว จึงมีมติให้ลดทุน เพื่อล้างขาดทุนสะสมทางบัญชีจาก ๒๐๐ ล้านบาท เหลือ ๕๐ ล้านบาท ๑๓ ล้านบาท ๔ ล้านบาท ตามลำดับ และเหลือเพียง ๑ ล้านบาท ในวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ เมื่อตรวจสอบมีรายการ ทรัพย์สิน ๙ ส่วนของกลุ่มรสผู้ถูกร้องที่ยังมิได้ยื่นแสดงไว้ในบัญชี ๙ (สรุปเป็นตาราง) ดังนี้

ชื่อผู้ถือหุ้นแทน กลุ่มรสผู้ถูกร้อง	ครั้งที่ ๑ (๗ พ.ย. ๕๐)			ครั้งที่ ๒ (๕ ธ.ค. ๕๐)	ครั้งที่ ๓ (๕ ธ.ค. ๕๑)		
	จำนวนหุ้น	ราคา/หุ้น	มูลค่ารวม (บาท)		จำนวนหุ้น	ราคา/หุ้น	มูลค่ารวม (บาท)
นายชัยรัตน์ ๙	๕	๑๐	๕๐	เหมือนครั้งที่ ๑	๑	๑๐	๑๐
นายวันชัย ๙	๕	๑๐	๕๐				
น.ส.บุญชู ๙	๒	๑๐	๒๐		๗๗๕,๕๕๕	๑๐	๗,๗๕๕,๕๕๐
นายพรทิพย์ ๙	๒	๑๐	๒๐		๑	๑๐	๑๐
น.ส.ดวงดา ๙	๒,๕๕๕,๕๕๕	๑๐	๒๕,๕๕๕,๕๕๐		๑	๑๐	๑๐

๖.๔ บริษัท เอ็น ซี ซี เมเนจเม้นท์ แอนด์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด ซื้อหุ้นแล้ว จัดสรรโอนขายให้บริษัท เอสซี ออฟฟิศ ปาร์ค จำกัด นางบุษบา ดามาพงศ์ และคู่สมรสผู้ถูกร้อง ในส่วนที่เป็นของคู่สมรสผู้ถูกร้องได้แบ่งให้นางสาวบุญชู ๑ ถือหุ้นจำนวนหนึ่งแทน เพื่อให้ผู้ถือหุ้นฝ่ายกลุ่มชินวัตรมี ๖ เสียง จากทั้งหมด ๑๒ เสียง วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ บริษัทเพิ่มทุนจาก ๑๐๐ ล้านบาท เป็น ๒๐๐ ล้านบาท หุ้นของคู่สมรสผู้ถูกร้องที่ถือในชื่อของนางสาวบุญชู ๑ ซื้อหุ้นเพิ่มทุนอีก ๕๐,๐๐๐ หุ้น ราชการทรัพย์สินของคู่สมรสผู้ถูกร้องที่ยังไม่ได้แสดงไว้ เพราะใช้ชื่อบุคคลอื่นถือไว้แทน คือ ครั้งที่ ๑ และ ๒ นางสาวบุญชู ๑ ถือ ๕๐,๐๐๐ หุ้น ๑ ละ ๑๐ บาท มูลค่ารวม ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ครั้งที่ ๓ นางสาวบุญชู ๑ ถือ ๑๐๐,๐๐๐ หุ้น ๑ ละ ๑๐๐ บาท มูลค่ารวม ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๖.๕ บริษัท โอเอไอ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด เดิมชื่อบริษัท เอฟ เอฟ พี จำกัด การยื่นบัญชี ๑ ในส่วนของบริษัทนี้ถูกต้องแล้ว ไม่มีการใช้ชื่อบุคคลใดถือหุ้นแทน

๖.๖ บริษัท พี ที คอร์पोเรชั่น จำกัด เดิมชื่อ บริษัท พี ที ฟิล์ม จำกัด การยื่นบัญชี ๑ ในส่วนของบริษัทนี้ถูกต้องแล้ว ไม่มีการใช้ชื่อบุคคลใดถือหุ้นแทน

๖.๗ บริษัท อินโฟรเซส เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) ปี ๒๕๓๘ เพิ่มทุนจาก ๒,๐๐๐ ล้านบาท เป็น ๓,๐๐๐ ล้านบาท ปี ๒๕๔๐ ขาดทุน ผู้ถือหุ้น ๒ ราย คือกองทุน MFC-THAI Capital Fund ในกลุ่มธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ถือ ๕๖๐,๐๐๐ หุ้น และบริษัท พี แอสเสทส์ จำกัด ถือ ๗๕๐,๐๐๐ หุ้น และขายหุ้นคืนแก่คู่สมรสผู้ถูกร้อง แต่เนื่องจากบริษัทมีผลประกอบการขาดทุนและมีโอกาสหยุดประกอบกิจการ และไม่ประสงค์ให้ผู้ถือหุ้นอื่นทราบ เพราะเกรงว่า จะกระทำเช่นเดียวกัน จึงใช้ชื่อนางสาวบุญชู ๑ ถือ ๑,๗๑๐,๐๐๐ หุ้น เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม และ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ ตรวจสอบแล้วมีรายการที่คู่สมรสผู้ถูกร้องยังมีได้แสดงแต่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน ในครั้งที่ ๑, ๒ และ ๓ คือ นางสาวบุญชู ๑ ถือ ๑,๗๑๐,๐๐๐ หุ้น ๑ ละ ๑๐ บาท มูลค่า ๑๗,๑๐๐,๐๐๐ บาท

๖.๘ บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ตรวจสอบแล้วมีรายการทรัพย์สินที่คู่สมรสผู้ถูกร้องใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน (สรุปเป็นตาราง) ดังนี้

ชื่อผู้ถือหุ้น แทนคู่สมรส ผู้ถูกร้อง	ครั้งที่ ๑ (๗ พ.ย. ๕๐)				ครั้งที่ ๒ (๕ ธ.ค. ๕๐)	ครั้งที่ ๓ (๕ ธ.ค. ๕๑)			
	จำนวนหุ้น	ราคา/หุ้น ณ ๓ พ.ย. ๕๐	มูลค่ารวม	ที่มา	ราคา/หุ้น ณ ๒๑ พ.ย. ๕๐	จำนวน หุ้น	ราคา/หุ้น ณ ๑๒ พ.ย. ๕๑	มูลค่า รวม	ที่มา
นายชัยรัตน์ ๑	๒๗๘,๒๐๐ ๒,๕๐๐,๐๐๐	๒๕๐ ๒๕๐	๖๙,๕๕๐,๐๐๐ ๖๒๕,๐๐๐,๐๐๐	บถ. กัทธ ธนกิจ ตลาด ๑	เหมือนครั้งที่ ๑				
นายพรทิพย์ ๑	๓,๘๐๐	๒๕๐	๙๕๐,๐๐๐			๑๐๐	๒๑๐	๒๑,๐๐๐	ตลาด ๑

๖.๕ บริษัท ซินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) ตรวจสอบแล้ว มีรายการทรัพย์สินที่ กลุ่มสมรสผู้ถูกร้องยังมีได้ยื่น โดยใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน ดังนี้ ครั้งที่ ๑ นางสาวบุญชู ๑ ถือ ๔๐,๒๐๐ หุ้นฯ ละ ๑๔.๒๕ บาท มูลค่า ๕๗๒,๘๕๐ บาท (ราคา ณ ๓ พ.ย. ๕๐) ครั้งที่ ๒ นางสาวบุญชู ๑ ถือ ๔๐,๒๐๐ หุ้นฯ ละ ๑๐ บาท มูลค่า ๔๐๒,๐๐๐ บาท (ราคา ณ ๒๑ พ.ย. ๕๐) และครั้งที่ ๓ นางสาวบุญชู ๑ ถือ ๔๐,๒๐๐ หุ้นฯ ละ ๑๘ บาท มูลค่า ๗๒๓,๖๐๐ บาท (ราคา ณ ๑๒ พ.ย. ๕๑)

๖.๑๐ บริษัท ลิงก์เทล เบลโล เพจเจท จำกัด ผู้ถูกร้อง กลุ่มสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะไม่เคยถือหุ้นในบริษัทนี้ และไม่ได้ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน

๖.๑๑ บริษัท ยูไนเต็ดบรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ตรวจสอบแล้ว มีรายการทรัพย์สินที่กลุ่มสมรสผู้ถูกร้องยังมีได้ยื่นไว้โดยใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน ดังนี้ ครั้งที่ ๑ นายชัยรัตน์ ๑ ถือ ๑,๐๘๔,๒๐๐ หุ้นฯ ละ ๑๒ บาท มูลค่า ๑๓,๐๑๐,๔๐๐ บาท (ราคา ณ ๓ พ.ย. ๕๐) ครั้งที่ ๒ นายชัยรัตน์ ๑ ถือ ๑,๐๘๔,๒๐๐ หุ้นฯ ละ ๑๑.๕๐ บาท มูลค่า ๑๒,๔๖๘,๓๐๐ บาท (ราคา ณ ๒๑ พ.ย. ๕๐)

๖.๑๒ บริษัท บางกอกเทลคอม เอ็นจิเนียริง จำกัด ตรวจสอบแล้ว มีรายการทรัพย์สินที่ กลุ่มสมรสผู้ถูกร้องยังมีได้ยื่นไว้ โดยใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน ทั้ง ๓ ครั้ง คือ นายวิชัย ๑ ถือ ๘๘๘,๘๘๘ หุ้นฯ ละ ๑๐ บาท มูลค่า ๘,๘๘๘,๘๘๐ บาท และนางคณีย์ ๑ ถือ ๑ หุ้นฯ ละ ๑๐ บาท มูลค่า ๑๐ บาท

๖.๑๓ บริษัท ดาต้าโพรเซสซิง โซน ดีเวลลอปเปอร์ จำกัด ตรวจสอบแล้ว มีรายการทรัพย์สินที่กลุ่มสมรสผู้ถูกร้องยังมีได้ยื่นไว้ โดยใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน ทั้ง ๓ ครั้ง คือ นางสาวดวงตา ๑ ถือ ๓,๐๐๐ หุ้น นายชัยรัตน์ ๑ ถือ ๔๕๐ หุ้น นายสวัสดิ์ ๑ ถือ ๔๕๐ หุ้น นายวันชัย ๑ ถือ ๕๐ หุ้น นางสาวบุญชู ๑ ถือ ๕๐ หุ้น และนายพรทิพย์ ๑ ถือ ๓,๐๐๐ หุ้น รวม ๗,๐๐๐ หุ้นฯ ละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๗๐๐,๐๐๐ บาท

นอกจากนี้ ยังมีหุ้นในชื่อของผู้ถูกร้องและกลุ่มสมรส ซึ่งมีจำนวนเล็กน้อย โดยเลขานุการของผู้ถูกร้องและของกลุ่มสมรส ไม่ทราบว่า มีหุ้นในบริษัท บริษัท ไฟว์สตาร์ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ นครหลวงเครดิต จำกัด (มหาชน) บริษัท ยูไนเต็ดมอเตอร์เวกส์ (สยาม) จำกัด (มหาชน) และบริษัท วิดีโอ ลิงค์ จำกัด ในปี ๒๕๓๘ บริษัท ถูกฟ้องในคดีแพ่ง จึงดูเหมือนว่า บริษัทยังคงดำรงอยู่ ดังนั้น เพื่อความสมบูรณ์ ผู้ถูกร้องขอแจ้งรายการทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ๑๖๒ หุ้นฯ ละ ๑,๐๐๐ บาท มูลค่า ๑๖๒,๐๐๐ บาท และกลุ่มสมรสผู้ถูกร้อง ๖,๖๔๒ หุ้นฯ ละ ๑,๐๐๐ บาท มูลค่า ๖,๖๔๒,๐๐๐ บาท

มูลเหตุที่คู่สมรสผู้ถูกร้องใช้ชื่อบุคคลอื่นเข้าถือหุ้นแทน มีหลายประการ เช่น (๑) บางบริษัท ชื่อกิจการมานั้น ยังมีภาระหนี้ค้างชำระในสถาบันการเงิน มีภาระหนี้ที่ค้ำประกันหนึ่งของบริษัทอื่น และอยู่ระหว่างการจัดการขายทรัพย์สินของ ปรส. จึงให้กลุ่มบุคคลอื่นถือหุ้นแทน เพื่อมิให้กระทบชื่อเสียง และมีให้มีชื่อเข้าไปเกี่ยวข้องในขั้นตอนการระดมหนี้ (๒) บางบริษัท ผู้ถือหุ้นเดิมเดือดร้อนขอความช่วยเหลือทางการเงิน และไม่ประสงค์ให้สาธารณะทราบว่า คู่สมรสผู้ถูกร้องได้ช่วยเหลือ (๓) บางบริษัท ร่วมทุนกับบุคคลภายนอก จึงเพิ่มจำนวนผู้ถือหุ้นเพื่อให้มีเสียงข้างมากในการลงมติของผู้ถือหุ้น (๔) บางบริษัทจัดตั้งใหม่ เพื่อรองรับงานการว่าจ้างต่อจากบริษัทซึ่งคู่สมรสผู้ถูกร้องเข้าไปถือหุ้น เพื่อช่วยเหลือผู้ถือหุ้นเดิม แต่เป็นบริษัทที่ไม่อยู่ในสายการประกอบธุรกิจของคู่สมรสผู้ถูกร้อง (๕) บางบริษัทกำลังจะหยุดดำเนินกิจการ และ (๖) บางบริษัทเพื่อให้มีผู้ถือหุ้นครบเจ็ดคนตามที่กฎหมายกำหนด การใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนคู่สมรสผู้ถูกร้องนั้น กระทำมาเมื่อกิจการได้ขยายวงกว้างออกไปมาก และเป็นเรื่องปกปิดของการดำเนินธุรกิจ มิใช่เพื่อประโยชน์ทางการเมือง

ผู้ถูกร้องชี้แจงเพิ่มเติมว่า (๑) ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นของคู่สมรสผู้ถูกร้องที่ได้มาในทางธุรกิจ การค้าปกติ และใช้ชื่อบุคคลอื่นถือไว้แทนด้วยเหตุผลทางธุรกิจ ในการประกอบธุรกิจกระทำเป็นปกติวิสัย หากผู้ถูกร้องหรือเลขานุการผู้ถูกร้องทราบข้อเท็จจริงดังกล่าว และทราบว่า โดยข้อกฎหมายแล้ว จำเป็นต้องยื่น แม้มีในชื่อบุคคลอื่นก็ต้องยื่น เพราะล้วนเป็นทรัพย์สินที่มีอยู่จริง และได้มาโดยสุจริต ทรัพย์สินส่วนใหญ่มีมาก่อนที่ผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง แม้จะดูมาก แต่ก็น้อย เมื่อเทียบกับ ทรัพย์สินทั้งหมดที่ผู้ถูกร้องและคู่สมรสแจ้งไว้ ไม่มีเหตุผลที่จะต้องปกปิด (๒) เนื่องจากผู้ถูกร้อง มีธุรกิจมากกว่า หกสิบบริษัท เป็นการยากที่จะทราบว่า มีหุ้นบริษัทใด เท่าใด เมื่อคู่สมรสผู้ถูกร้องหรือ เลขานุการแจ้งมาเท่าใด ผู้ถูกร้องก็แจ้งเท่านั้น ไม่มีเหตุที่จะสงสัย เพราะเชื่อถือกัน ไม่เคยคิดใจที่จะ ตรวจสอบอย่างละเอียด (๓) คู่สมรสผู้ถูกร้องและเลขานุการไม่คุ้นเคยกับระบบราชการ เข้าใจว่า แจ้งเฉพาะทรัพย์สินที่อยู่ในชื่อของคู่สมรสผู้ถูกร้องก็เพียงพอแล้ว เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญก็เพื่อ ป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำการทุจริตต่อหน้าที่ จึงไม่อาจถือว่า เป็นการจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ ส่วนผู้ถูกร้องมิได้ทราบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว ขณะยื่นบัญชี ฯ (๔) ช่วงที่ ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ ในครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ เป็นช่วงที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเริ่มใช้บังคับ บุคคลทั่วไปรวมผู้ถูกร้องยังเข้าใจไม่ชัดเจน ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังมีได้ออกใช้บังคับ ส่วนการยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๓ ระเบียบ ฯ ดังกล่าวออกใช้บังคับ ประมาณห้าเดือนแล้ว แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ใช้บังคับเมื่อ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ การยื่นบัญชี ฯ เมื่อพ้นตำแหน่งเป็นเวลาครบ

หนึ่งปีเป็นเรื่องใหม่ จึงอาศัยความเข้าใจเดิม โดยเฉพาะเลขานุการของผู้ถูกร้องและของกลุ่มสมรสเข้าใจว่า การยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๓ เป็นเพียงการนำเอาบัญชี ฯ สองครั้งแรกมาปรับปรุงรายการที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง ตามข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในขณะนั้น (๕) ททรัพย์สินที่เป็นหุ้นที่กลุ่มสมรสผู้ถูกร้องซื้อมาและใช้ชื่อบุคคลอื่น ถือแทนนั้น ซื้อขายโดยถูกต้อง ชำระค่าหุ้นจากบัญชีกระแสรายวันเลขที่ ๑๑๑-๓๐๒-๐๓๐๑ ธนาคาร ไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สำนักกรีชโยธิน โดยวิธีตัดโอนเงินอัตโนมัติจากบัญชีฝากออมทรัพย์ เลขที่ ๑๑๑-๘๐๐๐๐๕๖๑๖๔ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สำนักกรีชโยธิน (๖) หุ้นบริษัท ในส่วนที่ถือครองโดยใช้ชื่อบุคคลอื่น บริษัทนั้นประกอบกิจการโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่ได้ก่อให้เกิด ความเสียหายต่อบุคคลอื่นหรือรัฐ และ (๗) โดยรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ และระเบียบ ฯ กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ ยื่นบัญชี ฯ ของตน กลุ่มสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย การที่ผู้ถูกร้องแจ้งทรัพย์สินของตน กลุ่มสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ มิได้รู้ข้อเท็จจริงว่า มีทรัพย์สินบางรายการที่ยังไม่ปรากฏในบัญชี ฯ ที่ยื่นไว้ เพราะกลุ่มสมรสผู้ถูกร้องมิได้แจ้งให้ทราบ จึงเป็นไปไม่ได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความ อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ผู้ถูกร้องยืนยันว่า มิได้จงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วย ข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และขอถอนหนังสือชี้แจงทั้งสามฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการยื่นบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้องและกลุ่มสมรส

๗. หลักทรัพย์บริษัทที่ผู้ถูกร้อง และ/หรือกลุ่มสมรสใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนอาจสรุปได้ดังนี้

สรุป หลักทรัพย์ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่น (รายบุคคล)

(ตารางที่ ๑)

ชื่อผู้ถือหลักทรัพย์	ครั้งที่ ๑ (๗ พ.ย. ๕๐) (รับตำแหน่ง) (บาท)	ครั้งที่ ๒ (๔ ธ.ค. ๕๐) (พ้นตำแหน่ง) (บาท)	ครั้งที่ ๓ (๔ ธ.ค. ๕๑) (พ้นตำแหน่ง ๑ ปี) (บาท)
๑. น.ส.บุญชู ฯ			
๑. บ. ซินคอร์ปอเรชั่น ฯ	๔๔๖,๑๔๖,๕๐๐	๔๓๑,๐๗๕,๓๐๐	-
๒. บ. ซินแซทเทลไลท์ ฯ	๕๗๒,๘๕๐	๔๐๒,๐๐๐	๗๒๓,๖๐๐
๓. บ. อินโฟริเซล เทเลคอม ฯ	๑๗,๑๐๐,๐๐๐	๑๗,๑๐๐,๐๐๐	๑๗,๑๐๐,๐๐๐
รวมหลักทรัพย์บริษัทในตลาด	๔๖๓,๘๑๙,๓๕๐	๔๔๘,๕๗๗,๓๐๐	๑๗,๘๒๓,๖๐๐
๑. บ. เอสซี แอสเสท ฯ	๔๐,๐๐๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐,๐๐๐
๒. บ. เทเลอินโฟ มีเดีย ฯ	๑๐๐	๑๐๐	๗๐
๓. บ. เพจเจอร์ เซลล์ ฯ	๒๐	๒๐	๗,๗๕๕,๕๕๐

ชื่อผู้ถือหลักทรัพย์	ครั้งที่ ๑ (๗ พ.ย. ๕๐) (รับตำแหน่ง) (บาท)	ครั้งที่ ๒ (๕ ธ.ค. ๕๐) (พ้นตำแหน่ง) (บาท)	ครั้งที่ ๓ (๕ ธ.ค. ๕๑) (พ้นตำแหน่ง ๑ ปี) (บาท)
๔. บ. เอ็น ซี ซี แมนเนทเมนท์ แอนด์ดีเวลลอปเมนท์ ฯ	๕,๐๐๐,๐๐๐	๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐,๐๐๐
๕. บ. ดาด้าไพโรเซสซิงโชน ดีเวลลอปเปอร์ ฯ	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐
๖. บ. อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ ฯ	-	-	๑๖๖,๖๖๖,๕๘๐
รวมหลักทรัพย์บริษัทนอกตลาด	๕๕,๐๐๕,๑๒๐	๕๕,๐๐๕,๑๒๐	๒๒๑,๕๗๑,๖๐๐
รวม	๕๐๘,๘๒๕,๘๗๐	๔๖๓,๕๘๖,๔๒๐	๒๔๒,๒๖๕,๒๐๐
๒. นายชัยรัตน์ ฯ			
๑. บ. ซินคอร์ปอเรชั่น ฯ	๒๖๐,๒๕๓,๒๐๐	๒๑๓,๘๓๐,๕๐๐	-
๒. บ. แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส ฯ	๖๕๔,๕๕๐,๐๐๐	๖๕๔,๕๕๐,๐๐๐	-
๓. บ. ยูไนเต็ดบรอดคาสติ้ง ฯ	๑๓,๐๑๐,๕๐๐	๑๒,๔๖๘,๓๐๐	-
รวมหลักทรัพย์บริษัทในตลาด	๙๒๗,๘๑๓,๖๐๐	๘๘๐,๘๔๘,๘๐๐	-
๑. บ. เทเลอินโฟ มีเดีย ฯ	๑๐๐	๑๐๐	๗๐
๒. บ. กุดมวรรณ ฯ	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐
๓. บ. เพจเจอร์ เซลล์ ฯ	๕๐	๕๐	๑๐
๔. บ. ดาด้าไพโรเซสซิงโชน ดีเวลลอปเปอร์ ฯ	๔๕,๐๐๐	๔๕,๐๐๐	๔๕,๐๐๐
๕. บ. อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ ฯ	-	-	๑๖๖,๖๖๖,๕๘๐
รวมหลักทรัพย์บริษัทนอกตลาด	๔๖,๑๕๐	๔๖,๑๕๐	๑๖๖,๗๑๒,๖๖๐
รวม	๙๖๗,๘๖๙,๗๕๐	๙๒๖,๘๖๘,๖๕๐	๑๖๖,๗๑๒,๖๖๐
๓. น.ส.ดวงดา ฯ			
๑. บ. ซินคอร์ปอเรชั่น ฯ	๗๘๕,๐๐๐,๐๐๐	-	-
รวมหลักทรัพย์บริษัทในตลาด	๗๘๕,๐๐๐,๐๐๐	-	-
๑. บ. เอสซี แอสเสท ฯ	๒๕,๕๕๕,๗๐๐	๒๕,๕๕๕,๗๐๐	๒๕,๕๕๕,๗๐๐
๒. บ. เทเลอินโฟ มีเดีย ฯ	๑๐๐	๑๐๐	๗๐
๓. บ. เพจเจอร์ เซลล์ ฯ	๒๕,๕๕๕,๘๕๐	๒๕,๕๕๕,๘๕๐	๑๐
๔. บ. ดาด้าไพโรเซสซิงโชน ดีเวลลอปเปอร์ ฯ	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐
รวมหลักทรัพย์บริษัทนอกตลาด	๖๐,๒๕๕,๖๕๐	๖๐,๒๕๕,๖๕๐	๓๐,๒๕๕,๗๘๐
รวม	๘๔๕,๒๕๕,๖๕๐	๖๐,๒๕๕,๖๕๐	๓๐,๒๕๕,๗๘๐

ชื่อผู้ถือหลักทรัพย์	ครั้งที่ ๑ (๗ พ.ย. ๕๐) (รับตำแหน่ง) (บาท)	ครั้งที่ ๒ (๕ ธ.ค. ๕๐) (พ้นตำแหน่ง) (บาท)	ครั้งที่ ๓ (๕ ธ.ค. ๕๑) (พ้นตำแหน่ง ๑ ปี) (บาท)
๔. นายวิชัย ๑			
๑. บ. ซินคอร์ปอเรชั่น ๑	๗,๘๑๒,๗๕๑	๖,๕๑๕,๕๒๗	-
รวมหลักทรัพย์บริษัทในตลาด	๗,๘๑๒,๗๕๑	๖,๕๑๕,๕๒๗	-
๑. บ. เทเลอินโฟ มีเดีย ๑	๑๐๐	๑๐๐	๗๐
๒. บ. บางกอกเทเลคอม เอ็นจิเนียริง ๑	๕,๕๕๕,๘๕๐	๕,๕๕๕,๘๕๐	๕,๕๕๕,๘๕๐
๓. บ. อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ ๑	-	-	๑๖๖,๖๖๖,๕๗๓
รวมหลักทรัพย์บริษัทนอกตลาด	๕,๕๕๕,๘๕๐	๕,๕๕๕,๘๕๐	๑๗๖,๖๖๖,๕๗๓
รวม	๑๓,๓๖๘,๖๐๑	๑๖,๕๒๖,๒๖๗	๑๗๖,๖๖๖,๕๗๓
๕. นายพรทิพย์ ๑			
๑. บ. แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส ๑	๕๕๐,๐๐๐	๕๕๐,๐๐๐	๒๑,๐๐๐
รวมหลักทรัพย์บริษัทในตลาด	๕๕๐,๐๐๐	๕๕๐,๐๐๐	๒๑,๐๐๐
๑. บ. อุดมวรรณ ๑	๖๓๘,๐๐๐	๖๓๘,๐๐๐	๖๓๘,๐๐๐
๒. บ. เพจเจอร์ เซลส์ ๑	๒๐	๒๐	๑๐
๓. บ. ดาด้าไพเรสเซอชิงโซน ดีเวลลอปเปอร์ ๑	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐
รวมหลักทรัพย์บริษัทนอกตลาด	๕๓๘,๐๒๐	๕๓๘,๐๒๐	๕๓๘,๐๑๐
รวม	๑,๐๘๘,๐๒๐	๑,๐๘๘,๐๒๐	๕๕๕,๐๑๐
๖. นางคณีย์ ๑			
๑. บ. เอสซี แอสเสท ๑	๓๐,๐๐๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐,๐๐๐	๓๐,๐๐๐,๐๐๐
๒. บ. เทเลอินโฟ มีเดีย ๑	๑๐๐	๑๐๐	๗๐
๓. บ. บางกอกเทเลคอม เอ็นจิเนียริง ๑	๑๐	๑๐	๑๐
รวมหลักทรัพย์บริษัทนอกตลาด	๓๐,๐๐๐,๑๑๐	๓๐,๐๐๐,๑๑๐	๓๐,๐๐๐,๐๘๐
๗. นายมานัส ๑			
๑. บ. เทเลอินโฟ มีเดีย ๑	๑๐๐	๑๐๐	๗๐
รวมหลักทรัพย์บริษัทนอกตลาด	๑๐๐	๑๐๐	๗๐

ชื่อผู้ถือหลักทรัพย์	ครั้งที่ ๑ (๗ พ.ย. ๕๐) (รับตำแหน่ง) (บาท)	ครั้งที่ ๒ (๔ ธ.ค. ๕๐) (พ้นตำแหน่ง) (บาท)	ครั้งที่ ๓ (๔ ธ.ค. ๕๑) (พ้นตำแหน่ง ๑ ปี) (บาท)
๘. นายสวัสดิ์ ๑			
๑. บ. อุดมวรรณ ๑	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐
๒. บ. ดาด้าไพเรเซสซิ่งโซน ดีเวลลอปเปอร์ ๑	๔๕,๐๐๐	๔๕,๐๐๐	๔๕,๐๐๐
รวมหลักทรัพย์บริษัทนอกตลาด	๔๖,๐๐๐	๔๖,๐๐๐	๔๖,๐๐๐
๙. นายวันชัย ๑			
๑. บ. เพจเจอร์ เซลล์ ๑	๕๐	๕๐	-
๒. บ. ดาด้าไพเรเซสซิ่งโซน ดีเวลลอปเปอร์ ๑	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐
รวมหลักทรัพย์บริษัทนอกตลาด	๕,๐๕๐	๕,๐๕๐	๕,๐๐๐
รวมทั้งสิ้น	๒,๓๗๑,๗๒๖,๒๗๑	๑,๕๒๓,๑๓๕,๕๕๗	๖๔๖,๕๘๔,๒๘๓

ที่มา : ค่าแถลงการณืปิดคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๔

สรุป มูลค่าหลักทรัพย์ที่ใช้ชื้อบุคคลอื่น (รายบริษัท)

(ตารางที่ ๒)

ชื่อบริษัท	๗ พ.ย. ๕๐	๔ ธ.ค. ๕๐	๔ ธ.ค. ๕๑
	(บาท)	(บาท)	(บาท)
๑. บริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	๑,๔๕๕,๒๐๒,๘๕๑	๖๕๑,๓๒๕,๑๒๗	-
๒. บริษัท ซินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน)	๕๗๒,๘๕๐	๔๐๒,๐๐๐	๗๒๓,๖๐๐
๓. บริษัท อินโฟไฟร์เซล เทเลคอม จำกัด (มหาชน)	๑๗,๑๐๐,๐๐๐	๑๗,๑๐๐,๐๐๐	๑๗,๑๐๐,๐๐๐
๔. บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)	๖๕๕,๕๐๐,๐๐๐	๖๕๕,๕๐๐,๐๐๐	๒๑,๐๐๐
๕. บริษัท ยูไนเต็ดบรอดคาสติง จำกัด (มหาชน)	๑๓,๐๑๐,๔๐๐	๑๒,๔๖๘,๓๐๐	-
๖. บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด	๕๕,๕๕๕,๗๐๐	๕๕,๕๕๕,๗๐๐	๕๕,๕๕๕,๗๐๐
๗. บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด	๖๐๐	๖๐๐	๔๒๐
๘. บริษัท อุดมวรรณ จำกัด	๖๔๐,๐๐๐	๖๔๐,๐๐๐	๖๔๐,๐๐๐
๙. บริษัท เพจเจอร์ เซลล์ จำกัด	๒๕,๕๕๕,๕๘๐	๒๕,๕๕๕,๕๘๐	๗,๗๕๕,๕๘๐
๑๐. บริษัท เอ็น ซี ซี แมนเนจเม้นท์ จำกัด	๕,๐๐๐,๐๐๐	๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐,๐๐๐
๑๑. บริษัท บางกอกเทเลคอม จำกัด	๕,๕๕๕,๘๕๐	๕,๕๕๕,๘๕๐	๕,๕๕๕,๘๕๐
๑๒. บริษัท ดาด้าไพเรเซสซิ่งโซน ๑ จำกัด	๗๐๐,๐๐๐	๗๐๐,๐๐๐	๗๐๐,๐๐๐
๑๓. บริษัท อัลไพน์ กอล์ฟ แอนด์ สปอร์ตคลับ จำกัด			๔๕๕,๕๕๕,๗๓๓
รวมทั้งสิ้น	๒,๓๗๑,๗๒๖,๒๗๑	๑,๕๒๓,๑๓๕,๕๕๗	๖๔๖,๕๘๔,๒๘๓

ที่มา : ค่าแถลงการณืปิดคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๔

โดยที่พยานหลักฐานที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับมีเพียงพอที่จะวินิจฉัยคำร้องนี้ได้แล้ว ไม่จำเป็นต้องแสวงหาพยานหลักฐานจากที่อื่นได้อีก

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๗ มาตรา ๒๐๕ มาตรา ๒๑๕ มาตรา ๒๑๖ มาตรา ๒๕๘ มาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๖ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒ มาตรา ๒๕๓ มาตรา ๒๕๔ มาตรา ๒๕๕ มาตรา ๒๕๖ มาตรา ๓๐๑ มาตรา ๓๑๗ และมาตรา ๓๒๑

๒. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๗ มาตรา ๑๓๘ มาตรา ๑๖๘ มาตรา ๕๗๕ มาตรา ๘๒๖ มาตรา ๘๒๗ มาตรา ๑๑๕๑ มาตรา ๑๑๕๗ มาตรา ๑๑๖๗ มาตรา ๑๔๕๗ มาตรา ๑๔๖๑ มาตรา ๑๔๖๕ มาตรา ๑๔๗๐ ถึงมาตรา ๑๔๗๔ และมาตรา ๑๔๗๖ ถึงมาตรา ๑๔๙๓

๓. ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕ ทวิ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๕๗ ตี

๔. พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๑ มาตรา ๒๔๒ มาตรา ๒๔๓ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๔๖

๕. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๔ มาตรา ๓๔ มาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๑ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๑๓๐

๖. พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ และมาตรา ๑๕

๗. ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๒๐ ข้อ ๒๑ และข้อ ๒๒

นอกจากนี้ ยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๐/๒๕๔๓, ๑๑/๒๕๔๓, ๑๒/๒๕๔๓ ๒๓/๒๕๔๓, ๒๗/๒๕๔๓, ๒๘/๒๕๔๓, ๓๑/๒๕๔๓, ๔/๒๕๔๔, ๕/๒๕๔๔, ๑๘/๒๕๔๔ และ ๑๙/๒๕๔๔

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัย

๑. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องนี้หรือไม่
๒. ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

คำวินิจฉัย

ปัญหาแรก

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องนี้หรือไม่

เห็นว่า ถ้าผู้ร้องกระทำตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญต้องรับคำร้องนี้ไว้
วินิจฉัยชี้ขาด

ปรากฏว่า

๑.๑ ผู้ร้องแจ้งว่า ได้ประชุมกันและมีมติด้วยคะแนนเสียง ๘ ต่อ ๑ ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

๑.๒ กรรมการ ป.ป.ช. ฝ่ายข้างน้อยโต้แย้งว่า มติดังกล่าวเป็นไปโดยมิชอบ เพราะ (๑) กรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสรุปรายงานของคณะอนุกรรมการตรวจสอบ ฯ ซึ่งมีเพียงหลักสิบกว่าหน้า แต่ไม่ได้พิจารณาเอกสารประกอบในเรื่องนี้อีก ๗,๐๐๐ หน้า (๒) การประชุมพิจารณา ลงมติ และรับรองรายงานการประชุม กระทำด้วยความรวดเร็วผิดปกติ (๓) ผู้ถูกร้องมิได้ “จงใจ” ยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และ (๔) อ้างแถบบันทึกเสียง รายงานการประชุมของผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๓ เป็นวัตถุพยาน

๑.๓ ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า ผู้ร้องมีมติดังกล่าวโดยมิชอบ เพราะ (๑) มีกรรมการ ป.ป.ช. ที่ขาดคุณสมบัติ มีลักษณะต้องห้าม และกระทำการอันต้องห้ามมาแต่ต้น รวมอยู่ด้วย (๒) ประธานกรรมการ ป.ป.ช. รีบเร่งพิจารณาเรื่องของผู้ถูกร้อง (๓) กรรมการ ป.ป.ช. บางคนมีสาเหตุโกรธเคืองผู้ถูกร้อง (๔) ผู้ร้องไม่ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ (๕) พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๕ ไม่ใช่บังคับกับผู้ร้อง และ (๖) ผู้ร้องไม่เป็นกลาง ไม่เที่ยงธรรม และเลือกปฏิบัติ

๑.๔ คุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา กรรมการ ป.ป.ช. ได้แย้งผู้ถูกร้องว่า (๑) ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทแล้ว (๒) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๔ วางหลักเกณฑ์แล้วว่า การลาออกจากการบริษัทนั้น ต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ แสดงเจตนาด้วยหนังสือ หรือวาจาต่อกรรมการบริษัทผู้มีอำนาจก็สมบูรณ์ตามกฎหมายแล้ว (๓) มิได้เป็นลูกจ้างบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด และ (๔) การลงลายมือชื่อในฐานะผู้ทำบัญชีบริษัทนั้น กระทำไปตามคำแนะนำของผู้จัดทำบัญชี

๑.๕ ผู้ร้องชี้แจงว่า (๑) กรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว ใน ๑.๔ ยังมีคุณสมบัติครบถ้วน และลาออกเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นเวลาภายหลังที่ผู้ร้องลงมติเรื่องของผู้ถูกร้องแล้ว (๒) การที่ผู้ร้องสามารถพิจารณาเรื่องของผู้ถูกร้องเสร็จโดยรวดเร็ว เพราะผู้ถูกร้องยอมรับว่า บัญชี ๑ ที่ผู้ถูกร้องยื่นทั้งสามครั้ง ไม่มีรายการทรัพย์สิน (หุ้น) ที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน โดยแจ้งรายการทรัพย์สิน (หุ้น) ที่ไม่ได้แจ้งไว้ในบัญชี ๑ อย่างละเอียดให้คณะอนุกรรมการตรวจสอบ ๑ ทราบ (๓) ได้แย้งว่า ผู้ถูกร้องไม่มีอำนาจขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยการมีคุณสมบัติ การไม่มีลักษณะต้องห้าม หรือการกระทำอันต้องห้ามเป็นกรรมการ ป.ป.ช. (๔) ระเบียบที่ผู้ถูกร้องอ้างในข้อ ๑.๓ (๔) ถูกยกเลิกโดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง แล้ว และ (๕) ผู้ร้องเพียงแต่แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ และปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดย “รู้” ข้อเท็จจริง คือ การที่คู่สมรสผู้ถูกร้องใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้น เพราะเหตุผลทางกฎหมาย หรือเหตุผลทางธุรกิจ ถือเป็นการเพียงพอแล้ว

ปัญหานี้ มีข้อเท็จจริงซึ่งรับฟังได้ว่า

(๑) กรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งถูกกล่าวหาว่า เป็นกรรมการบริษัท และเป็นลูกจ้างทำบัญชีของบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด ยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือว่า การลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทเป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๕๔ แล้ว เพราะได้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๘ มาตรา ๘๒๖ มาตรา ๘๒๗ มาตรา ๑๑๕๗ และมาตรา ๑๑๖๗ และมีได้เป็นลูกจ้างทำบัญชีของบริษัทดังกล่าว ตามข้อเท็จจริงและกฎหมายต่างๆ คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๗๕ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๕ พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๕ หรือพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๔ จึงมีคุณสมบัติ ไม่มีลักษณะต้องห้าม และมีได้กระทำการอันต้องห้ามเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคสอง

(๒) การพิจารณาคำร้องเกี่ยวกับผู้ถูกร้องนี้ ผู้ร้องยอมรับไม่มีเวลาพิจารณาและตรวจสอบเอกสารด้วยตนเองทั้งหมด ต้องอาศัยกรรมการ ป.ป.ช. คนใดคนหนึ่ง ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ร้อง และเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ช่วยเหลือ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๑๒) ดังนั้น เมื่อพิจารณาและตรวจสอบเอกสาร ซึ่งมีถึง ๗,๐๐๐ กว่าหน้า แล้ว จะเห็นว่า เอกสารดังกล่าวเกี่ยวกับบริษัทต่างๆ ที่ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และผู้ใกล้ชิดถือหุ้น หนังสือบริคณห์สนธิ ข้อบังคับ รายงานการประชุมผู้ถือหุ้น รายงานการประชุม

คณะกรรมการ การถือหุ้นของผู้ถือหุ้น ฯลฯ ที่สำคัญ คือ คำให้การของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และผู้ใกล้ชิด ต่อคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ซึ่งผู้ร้องไม่มีความจำเป็นที่จะต้องอ่านทุกหน้า เพียงแต่นำข้อความที่เกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการวินิจฉัยชี้ขาดมาใช้ก็เพียงพอแล้ว

(๓) การที่ผู้ร้องกล่าวหาประธานกรรมการ ป.ป.ช. ว่า รีบเร่งพิจารณาเรื่องของผู้ถูกร้อง และกรรมการ ป.ป.ช. บางคนโกรธเคืองผู้ถูกร้องเป็นส่วนตัว นั้น ไม่เป็นความจริง และการที่ผู้ถูกร้องแจ้งรายการทรัพย์สินเพิ่มเติม (หุ้นที่คู่สมรสผู้ถูกร้องใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน) ที่ผู้ถูกร้องมิได้แจ้งในการยื่นบัญชี ฯ ทั้งสามครั้งไว้ โดยละเอียดแล้ว ในหนังสือลับ ลงวันที่ ๑๔, ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ทำให้ไม่เสียเวลาหาหลักฐาน ผู้ถูกร้องเข้าใจผิดในตัวกรรมการ ป.ป.ช. บางคน แต่ข้อโต้แย้งในทางกฎหมายของผู้ถูกร้องทั้งหมดนี้ไม่ตอบข้อกล่าวหาของผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ และปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบหรือไม่ และไม่ว่าผู้ร้องจะมีความเห็นช้าหรือเร็วประการใด ผู้ร้องย่อมจะถูกฝ่ายตรงข้ามกับอีกฝ่ายหนึ่งกล่าวหาว่า มติของผู้ร้องไม่ชอบ และไม่เป็นธรรม

(๔) การที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า คุณหญิงปรีญา ฯ กรรมการ ป.ป.ช. ขาดคุณสมบัติ มีลักษณะต้องห้าม หรือกระทำการอันต้องห้ามมาแต่ต้น ถือว่า คุณหญิงปรีญา ฯ ไม่เคยได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. ดังนั้น องค์ประกอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ และ/หรือการที่ผู้ร้องมีคุณหญิงปรีญา ฯ กรรมการ ป.ป.ช. เข้าร่วมประชุมและมีมติด้วย เป็นผลให้มติของผู้ร้องไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น การเสนอประเด็นนี้ ถือว่า เป็นการเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์การตามรัฐธรรมนูญ ที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ บัญญัติให้เป็นหน้าที่ขององค์กรนั้น หรือประธานรัฐสภาเท่านั้นที่จะมีอำนาจกระทำได้

(๕) ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ฯ ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ร้องไม่ปฏิบัติตามนั้น ถูกยกเลิกตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ใช้บังคับแล้ว ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๑๓๐ ที่บัญญัติให้บรรดาระเบียบ ... ที่ออกตามรัฐธรรมนูญซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไป เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มีระเบียบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ไม่ใช่บังคับกับระเบียบดังกล่าว เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ระบุให้ยกเลิกระเบียบนี้ไว้ชัดเจนแล้ว

(๖) การที่ผู้ร้องแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ ๑ นั้น เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๑๒) เพื่อดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ตามหมวด ๓ การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน มิใช่เพื่อไต่สวนการทุจริตและร่ำรวยผิดปกติ ตามหมวด ๔ การไต่สวนข้อเท็จจริง

(๗) พิจารณารายงานการประชุมของผู้ร้องในวันดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่า ที่ประชุมผู้ร้องรับรองรายงานการประชุมวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๕ โดยมีการบันทึกความเห็นแย้งพร้อมทั้งเหตุผลของกรรมการ ป.ป.ช. ฝ่ายข้างน้อย ซึ่งกรรมการ ป.ป.ช. ฝ่ายข้างน้อย ขอให้แก้ไขรายงานการประชุมวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ หน้า ๒๓ บรรทัดที่ ๑๗ ที่ว่า “... โดยมีการซักถาม...” เป็น “...พร้อมทั้งความเห็นและเหตุผลที่เสนอต่อคณะกรรมการในวันนี้ โดยให้บันทึกเหตุผล และจดยางานการประชุมตามที่ได้พูดต่อที่ประชุมทั้งหมดด้วยสำหรับคำซักถาม...” และคำว่า “... ร่วมประชุม...” เป็น “... ร่วมประชุมมี ...” และหน้า ๒๖ แต่มิได้ขอแก้ไขข้อความอื่นใด ตั้งแต่หน้า ๒๗ - ๕๓ อีก และกรรมการ ป.ป.ช. ฝ่ายข้างน้อยก็ได้โต้แย้งว่า รายงานการประชุมเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ส่วนอื่นๆ ที่ไม่ขอแก้ไข ไม่ถูกต้องอย่างไร จึงต้องถือว่า กรรมการ ป.ป.ช. ฝ่ายข้างน้อยรับรองด้วย เพราะในการประชุมครั้งต่อมา เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๔ ไม่มีการพิจารณารายงานการประชุมเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ อีก จึงต้องถือว่า รายงานการประชุมวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ ถูกต้อง และที่ประชุมผู้ร้องรับรองแล้ว โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น รวมทั้งไม่จำเป็นต้องมีการถอดแบบบันทึกเสียงออกมามาตรวจสอบอีก

(๘) ผู้ร้องมีมติด้วยคะแนนเสียง ๘ ต่อ ๑ ให้เสนอเรื่องให้ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๐ แล้ว

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้วินิจฉัยชี้ขาดได้ หากผู้ถูกร้องเห็นว่า การกระทำของกรรมการ ป.ป.ช. คนใดไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย จะต้องดำเนินการเป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก

ปัญหาที่สอง

ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ๑ และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่ ปัญหานี้มีข้อพิจารณา รวม ๔ ประเด็น คือ

ประเด็นแรก ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ หรือไม่

เห็นว่า เมื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองย่อมมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญ
ปรากฏว่า

๑.๑ ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า คนไม่มีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญนี้ เพราะ (๑) เป็น
รองนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อน รัฐธรรมนูญนี้ได้บัญญัติให้ผู้ถูกร้องต้องยื่นบัญชี ฯ (๒)
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒
ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นเวลาภายหลังที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งไปนานแล้ว
(๓) เลขานุการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจกำหนดแบบบัญชี ฯ และได้แจ้งให้คณะกรรมการปราบปราม และ
(๔) การยื่นบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้องเป็นไปโดยสมัครใจ ดังนั้น แม้จะมีข้อผิดพลาดหรือบกพร่อง ก็เป็น
ความผิดพลาดโดยสุจริต ผู้ถูกร้องไม่ควรได้รับโทษ

๑.๒ ผู้ร้องชี้แจงว่า (๑) ผู้ถูกร้องเป็นรองนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๗
วรรคหนึ่ง จึงอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญทุกประการ รวมถึงการต้องปฏิบัติตาม หมวด ๑๐ การตรวจสอบ
การใช้อำนาจรัฐด้วย เพราะไม่เข้าข้อยกเว้นมาตรา ๓๑๗ วรรคสาม และวรรคสี่ (๒) ศาลรัฐธรรมนูญ
มีคำวินิจฉัยแล้วว่า บุคคลที่ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับและพ้นจากตำแหน่งเมื่อ
รัฐธรรมนูญนี้ประกาศใช้บังคับแล้ว เช่นเดียวกับผู้ถูกร้อง มีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ (๓) ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ
ทั้งสามครั้งภายในเวลาที่รัฐธรรมนูญบัญญัติแล้ว เท่ากับว่า ผู้ถูกร้องยอมรับว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ
ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นแล้ว (๔) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะกรรมการ
ป.ป.ป. และสำนักงาน ป.ป.ป. เป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ตามลำดับ จนกว่า
จะมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งต้องไม่เกินสองปี
นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ และ (๕) ผู้ร้องมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑

ประเด็นนี้ มีข้อเท็จจริงซึ่งรับฟังได้ว่า

(๑) แม้ผู้ถูกร้องจะเป็นรองนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อน แต่รัฐธรรมนูญนี้ประกาศใช้
เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ มาตรา ๓๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นรองนายกรัฐมนตรี
ตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อน เป็นรองนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญนี้ด้วย ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงอยู่ในบังคับ
ตามรัฐธรรมนูญนี้ทุกประการ เพราะไม่มีบทยกเว้นไว้ คือ มีหน้าที่ตามหมวด ๑๐ การตรวจสอบ
การใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๑ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยื่นบัญชี ฯ
ของคน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้องทุกครั้ง ที่เข้ารับตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่ง
และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒

(๒) ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยคำร้องที่ผู้ร้องกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทั้งที่อยู่ในตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งแล้ว ซึ่งจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความ อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ดังปรากฏใน คำวินิจฉัยที่ ๑๐/๒๕๔๓ กรณีนายอนันต์ ศรีสदानนท์ ประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ) คำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๔๓ กรณีนายชัชชัย สุเมธโชติเมธา ที่ปรึกษารัฐมนตรี ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ) คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๔๓ กรณีนายสุขุม เชิดชื่น สมาชิกวุฒิสภา (จงใจไม่ยื่นเอกสารประกอบ) คำวินิจฉัยที่ ๒๓/๒๕๔๓ กรณีนายจิรายุ จรัสเสถียร ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข (จงใจยื่นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบด้วยข้อความ อันเป็นเท็จ) คำวินิจฉัยที่ ๒๗/๒๕๔๓ กรณีนายโกศล ศรีสังข์ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการ (จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ) คำวินิจฉัยที่ ๒๘/๒๕๔๓ กรณีนายมะฮูเซ็น มะสุยี ประจำสำนัก เลขาธิการนายกรัฐมนตรี (จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ) คำวินิจฉัยที่ ๓๑/๒๕๔๓ กรณีพลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิจิตร รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (จงใจ ยื่นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ) คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๔๔ กรณีนายสุเมธ อุพลเถียร สมาชิกสภาเทศบาลนครขอนแก่น (จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ) และคำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๔๔ กรณี นายประยุทธ์ มหากิจศิริ สมาชิกวุฒิสภา (จงใจยื่นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ) ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วทั้งสิ้น

(๓) แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ จะบัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. และสำนักงาน ป.ป.ป. เป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ตามลำดับ จนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือจัดตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกาศใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ และให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดระเบียบ อันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ใช้บังคับจนกว่ากฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จะมีผลใช้บังคับ พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกาศใช้บังคับเมื่อ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ มิได้หมายความว่า ผู้ถูกร้องยังไม่มีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ และกำหนดแบบบัญชี ฯ แล้ว

(๔) เลขธิการ ป.ป.ป. มีหนังสือถึงเลขธิการสภาผู้แทนราษฎร เลขธิการวุฒิสภา และผู้ว่าราชการจังหวัดต่างๆ ตลอดจนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ และมาตรา ๓๒๑ บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. และสำนักงาน ป.ป.ป. เป็นคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ตามลำดับ สำนักงาน ป.ป.ช. จัดเตรียมแบบบัญชี ฯ และพร้อมรับบัญชี ฯ โดยผู้ยื่นต้องปิดผนึกบัญชี ฯ และลงลายมือชื่อกำกับบนรอยผนึกของและนำไปส่งด้วยตนเอง หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ แต่ไม่มีหน้าที่แจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ป.

(๕) ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ซึ่งถือเอาวันที่รัฐธรรมนูญนี้ประกาศใช้บังคับ คือ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ โดยยื่นบัญชี ฯ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ครั้งที่ ๒ กรณีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยยื่นบัญชี ฯ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ และครั้งที่ ๓ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี โดยยื่นบัญชี ฯ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นการยื่นบัญชี ฯ ภายในกำหนดเวลาทั้งสามครั้ง จึงมีผลเท่ากับ ผู้ถูกร้องยอมรับว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๒๕๒ แล้ว

(๖) ผู้ร้องมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา ๓๐๑ (๔) ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๑ ตามบัญชี ฯ และเอกสารประกอบที่ได้ยื่นไว้ และมาตราที่เกี่ยวข้องกับบทเฉพาะกาลมาตรา ๓๒๑ และกฎหมายอื่นด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒ และมาตรา ๓๑๗ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่สอง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ใช้บังคับแก่ผู้ถูกร้องด้วยหรือไม่

เห็นว่า ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒ และมาตรา ๒๕๕ โดยจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ถ้าผู้นั้นยังดำรงตำแหน่งทางการเมือง ต้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่า มีการกระทำความผิดดังกล่าว แล้วแต่กรณี แต่ถ้าวินิจฉัยว่าพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว เช่น ลาออก ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา พ้นจากตำแหน่งตามวาระ หรือตามมาตรา ๒๑๕ (๑) ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องสั่งให้พ้นจากตำแหน่งอีก และห้ามผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ไม่ว่าจะพ้นจากตำแหน่งเอง หรือถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งด้วย

ปรากฏว่า

๒.๑ ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า (๑) ผู้ร้องรับรองบัญชี ฯ ที่ยื่นครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ แล้ว และกำลังพิจารณาบัญชี ฯ ที่ยื่นครั้งที่ ๓ ซึ่งไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสอง (๒) กรณีของผู้ถูกร้องอยู่ในบังคับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔ และ (๓) ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองมานานแล้ว ดังนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ นี้ จึงไม่ใช้บังคับแก่ผู้ถูกร้อง

๒.๒ ผู้ร้องชี้แจงว่า (๑) ผู้ร้องมิได้รับรองบัญชี ฯ ที่ยื่นครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ เพียงแต่ประกาศว่า ผู้ถูกร้องมีทรัพย์สินและหนี้สินตรงตามบัญชี ฯ ที่ผู้ถูกร้องยื่น และรัฐธรรมนูญมิได้ห้ามผู้ร้องตรวจสอบบัญชี ฯ ดังกล่าวอีก ถ้ามีผู้ร้องเรียนว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ (๒) กรณีนี้ให้ผู้ร้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เป็นขั้นตอนแรก ก่อนที่ผู้ร้องตรวจพบว่า ผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติตามมาตรา ๒๕๔ ซึ่งเป็นขั้นตอนต่อไป และ (๓) ถ้าบัญชี ฯ มีลักษณะตามมาตรา ๒๕๕ และผู้ยื่นยังอยู่ในตำแหน่งทางการเมือง ผู้นั้นต้องพ้นจากตำแหน่ง และถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง แต่ถ้าผู้ยื่นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ผู้นั้นถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งอย่างเดียว

ประเด็นนี้ มีข้อเท็จจริงซึ่งรับฟังได้ว่า

(๑) ในการตรวจสอบรายงานการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ปรากฏว่า พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี ถาปนายนันทน์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการ ผ่านนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภาว่า มีสาระในหลายมาตรา หลายส่วน และหลายตอนที่ผิดไปจากปรัชญาและอุดมการณ์ของประชาธิปไตย ... นำที่จะนำเอาสาระสำคัญต่างๆ ที่ต้องการแก้ไขนั้น ไปแก้ไขกัน การอภิปรายในรัฐสภาแห่งนี้ จะนำมาซึ่งข้อยุติที่น่าจะนำเอารัฐธรรมนูญฉบับนี้ไปแก้ไข เพื่อเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไป ... ประธานคณะกรรมการตอบว่า ข้อบกพร่องนั้นคงจะมีบ้าง แต่มิได้เกิดจากเจตนารมณ์ในทางที่ไม่ดี อาจจะก่อให้เกิดปัญหาบ้างเล็กน้อยในการตีความ การรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้โดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงแก้ไขเลยนั้น จะไม่นำไปสู่ความยุ่งยาก และจะไม่นำไปสู่สิ่งต่างๆ ที่หลายคนกลัวเกรง

นอกจากนี้ เห็นว่า ในการตีความกฎหมายนั้น นอกจากจะใช้หลักการต่างๆ แล้ว จะต้องคำนึงถึงศีลธรรมของประชาชนด้วยทุกกรณี เพราะปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย ในปัจจุบัน เกิดจากคนไทยมุ่งไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ แต่ห่างเหินศีลธรรม ยิ่งเจริญทางวัตถุ จะยิ่งไม่มีความสุขทางจิตใจ เพราะมี “ความเห็นแก่ตัว” มากขึ้น และความเห็นแก่ตัวนี้เป็นต้นเหตุแห่งปัญหาทั้งหมดของคน

(๒) การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐนั้นประกอบด้วย (๑) การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชี ๑ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ (๒) ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ หรือจงใจยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมือง และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี โดยให้ผู้ร้องเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย และ (๓) ถ้าปรากฏว่า ผู้ถูกร้องมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ผู้ร้องจะให้ผู้ถูกร้องชี้แจงก่อน ถ้าเหตุผลของผู้ถูกร้องรับฟังได้ ผู้ร้องจะยุติการตรวจสอบ แต่ถ้าผู้ร้องเห็นว่า เหตุผลของผู้ถูกร้องรับฟังไม่ได้ ผู้ร้องย่อมจะต้องดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔ วรรคสอง คือ ส่งเอกสารทั้งหมดที่มีอยู่พร้อมทั้งรายงานผลการตรวจสอบไปยังอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้น ตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

(๓) การเปิดเผยบัญชี ๑ ของนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีให้สาธารณชนทราบภายในสามสิบวัน เป็นการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๓ วรรคสอง สำหรับกรณีของผู้ถูกร้อง มีประกาศของผู้ร้อง เรื่อง รายงานผลการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๒ ระบุว่า “ผลการตรวจสอบไม่ปรากฏว่า ผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองดังกล่าวข้างต้นมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ..” เท่านั้น มิใช่เป็นการรับรองของทางราชการว่า บุคคลในประกาศได้ทรัพย์สิน หรือก่อให้เกิดหนี้สินนั้นโดยสุจริต การให้ผู้ร้องประชุมเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวโดยเร็ว ตามมาตรา ๒๕๓ วรรคสาม เป็นเพียงการเร่งรัดให้ผู้ร้องทำงาน ทรัพย์สินหรือหนี้สินรายการใดถูกต้อง ครบถ้วน มีอยู่จริง และสุจริตอยู่ตราบใด ทรัพย์สินหรือหนี้สินรายการนั้นย่อมถูกต้อง ครบถ้วน มีอยู่จริง และสุจริตอยู่ตราบนั้น เพราะบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของย่อมสามารถพิสูจน์ได้

(๔) กรณีของผู้ถูกร้องเป็นเพียงการยื่นบัญชี ๑ ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เมื่อผู้ร้องตรวจสอบและพบว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ถูกร้องอ้างว่า โอนลอยหุ้นให้แก่คู่สมรสและคู่สมรสจะใช้ชื่อบุคคลอื่น หรือให้บุคคลอื่นถือหุ้นแทน โดยผู้ถูกร้องไม่ทราบ ในการกรอกข้อความในแบบบัญชี ๑ ผู้ถูกร้องอ้างว่า เป็นความเข้าใจผิดของเลขานุการส่วนตัว ทั้งๆ ที่ ปรากฏว่า คู่สมรสผู้ถูกร้องยืนยันต่อศาลว่า คู่สมรสเป็นผู้สั่งว่า ไม่ต้องกรอก (ดูข้อเท็จจริงใน (๒) ของประเด็นที่สาม) นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องอ้างข่าวประชาสัมพันธ์ ๓๑/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ว่า นางสาวบุญชู ๑ นายชัยรัตน์ ๑ นายมานัส ๑ นางสาวดวงตา ๑ และนายวิชัย ๑ ถือหุ้นบริษัทต่างๆ แทนคู่สมรสผู้ถูกร้องจริง

สำหรับการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ฯ ได้รับการยกเว้นตามกฎหมาย แต่การที่คู่สมรสผู้ถูกร้อง
สั่งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ให้นางสาวดวงตา ฯ ขายหุ้นบริษัทชิน ฯ ๔.๕ ล้านหุ้น ฯ ละ
๑๖๔ บาท เป็นเงิน ๗๓๘ ล้านบาท ให้แก่นายบรรณพจน์ ฯ ซึ่งนายบรรณพจน์ ฯ ยอมรับว่า
ตนมิได้ซื้อหุ้นจำนวนนี้ หากแต่คู่สมรสผู้ถูกร้องแบ่งให้ (คำให้การต่อคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ
เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๓ หน้า ๕ หรือ ๗๓๘๗) อาจเป็นนิติกรรมอำพราง เพราะ
นายบรรณพจน์ ฯ จะต้องเสียภาษีเงินได้ หากนายบรรณพจน์ ฯ ไม่เสีย คู่สมรสผู้ถูกร้องซึ่งเป็นผู้ให้
ต้องเป็นผู้เสีย เลขอากร ป.ป.ช. มีหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๖/๘๕ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔
ส่งหลักฐานการให้การของนายบรรณพจน์ ฯ ตามคำขอของอธิบดีกรมสรรพากรแล้ว แต่ไม่ทราบว่า
กรมสรรพากรจะมีคำตอบการเสียภาษีเงินได้รายนี้หรือไม่ อย่างไร

(๕) การที่ผู้ถูกร้องและคู่สมรสประกอบธุรกิจโดยไม่ประสงค์จะเปิดเผยหลักทรัพย์ที่ใช้ชื่อ
บุคคลอื่นถือแทน เป็นการกระทำที่ “ไม่โปร่งใส” เพราะถ้าความลับที่ปกปิดกันมานาน เช่น นางสาวดวงตา ฯ
และนางสาวบุญชู ฯ คือใคร ถือหุ้นเท่าใด มีความสัมพันธ์กันอย่างไรกับครอบครัวชินวัตร ถูกเปิดเผย
ว่าเป็นผู้ใกล้ชิดกับผู้ถูกร้อง และคู่สมรสมานานแล้ว ผู้ถูกร้องและผู้ที่เกี่ยวข้องอาจถูกสำนักงาน
คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ตรวจสอบ ในกรณีที่ได้มาหรือจำหน่ายหุ้นเกิน
ร้อยละห้าของจำนวนหุ้นที่ถือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันที่ ๖ และ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ เป็นวันที่
นางสาวดวงตา ฯ ขายหุ้น ของบริษัทชิน ฯ ๐.๕ ล้านหุ้น ให้แก่นางสาวบุญชู ฯ และ ๔.๕ ล้านหุ้น
ให้แก่นายบรรณพจน์ ฯ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องต้องยื่นบัญชี ฯ ครั้งแรกต่อผู้ร้องด้วย ถ้าความลับนี้ถูกเปิดเผย
นอกจากผู้ใกล้ชิดซึ่งเป็นผู้ถือและขายหุ้น จะต้องรายงานให้คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ ฯ แล้ว
ยังจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรายการทรัพย์สินในการยื่นบัญชี ฯ ครั้งแรกของผู้ถูกร้องด้วย (รายงาน
คณะกรรมการตรวจสอบ ฯ หน้า ๖๒ - ๖๓)

(๖) เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ปฏิรูปการเมือง ย่อมไร้ผล หากนักธุรกิจที่อาสาเข้ามาทำงาน
ทางการเมืองอ้างว่า ในการประกอบธุรกิจของตน ใช้คนใกล้ชิดเจ็ดคนจดทะเบียนเป็นผู้ก่อตั้งบริษัท
ซึ่งอาจเป็นเหตุผลทางธุรกิจที่ว่าจะต้องรีบ เพราะธุรกิจรอไม่ได้ หรือใช้ชื่อคนใกล้ชิดถือหุ้นแทน จากนั้น
ให้โอนลอยหุ้นไป เพราะการโอนลอยหุ้นเป็นเรื่องปกติที่ทักกันในเรื่องจีน และไทย ซึ่งไม่มีกฎหมายห้าม
ไม่ผิดจริยธรรม นักธุรกิจขนาดกลางหรือใหญ่ไม่มีใครเลยที่จะไม่เคยทำเช่นนั้นมาก่อน โดยผู้ถูกร้องอ้างว่า
“คนอื่นก็ทำกันทั้งนั้น” หัวใจของการเมือง คือ ความไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ตัว และพรรคของตัวแล้ว
จะเห็นแก่มวลชนได้อย่างไร ดังนั้น นักการเมืองควรมีสัจธรรม ยึดถือธรรม บูชาธรรมยิ่งกว่าคนธรรมดา
(พุทธทาสลิจิต ๓ หน้า ๕๕) เมื่อเราทราบดีว่า การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมปัจจุบันมีปัญหาที่ต้องแก้ไข

หากผู้ที่อาสาเข้ามาแก้ไขยังจะใช้วิธีการเดิมๆ อีก ย่อมจะแก้ไขไม่ได้ เพราะปัจจุบันเป็นผลของอดีต และจะเป็นเหตุของอนาคต ต้องคิดให้ดี พุดให้ดี และทำให้ดี ในอนาคตจึงจะมีความหวังได้ มิฉะนั้น ผู้สนับสนุนผู้ถูกร้องจะต้องผิดหวังในที่สุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ใช้บังคับแก่ผู้ถูกร้อง ซึ่งพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองแล้วด้วย และศาลรัฐธรรมนูญใช้มาตรานี้บังคับแก่ผู้ที่ผู้ร้องยื่นคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดมาแล้วทุกราย (ดูข้อเท็จจริงใน (๒) ของประเด็นแรก)

ประเด็นที่สาม ผู้ถูกร้องไม่เข้าใจคำอธิบายบัญญัติแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนจริงหรือไม่

เห็นว่า ประเด็นนี้เป็นข้อเท็จจริงที่จะต้องพิจารณากันต่อไป

ปรากฏว่า

๓.๑ ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า (๑) รัฐธรรมนูญไม่มีนิยามคำว่า “ทรัพย์สินของตน” (๒) คำอธิบายแบบบัญญัติ ๑ ไม่ชัดเจน (๓) กรณีที่ผู้ถูกร้องไม่แสดงทรัพย์สินที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน ซึ่งเดิมผู้ร้องไม่กำหนดให้แสดง ไม่เป็นความผิด (๔) ไม่จงใจไม่แสดงรายการทรัพย์สินที่ใช้ชื่อบุคคลอื่น (๕) ผู้ถูกร้องไม่มีหน้าที่ยื่นบัญชี ๑ ก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งเพิ่งจะประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และ (๖) ในหนังสือลับ ลงวันที่ ๑๔, ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ถึงประธานอนุกรรมการตรวจสอบ ๑ ผู้ถูกร้องชี้แจงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเหตุผลที่มีได้แสดงไว้ในบัญชี ๑ โดยให้ถือการแจ้งรายการทรัพย์สินเพิ่มเติมเป็นส่วนหนึ่งของบัญชี ๑ ที่ยื่นทั้งสามครั้งด้วย

๓.๒ ผู้ร้องชี้แจงว่า (๑) แม้รัฐธรรมนูญจะไม่นิยามคำว่า “ทรัพย์สินของตน” ไว้ แต่เป็นที่เข้าใจได้ (๒) คำอธิบายแบบบัญญัติ ๑ แม้จะมีการเปลี่ยนแปลง คงมีสาระสำคัญเหมือนเดิม แต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมเพียงเล็กน้อย เพื่อให้มีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น (๓) ไม่ปรากฏว่า มีรัฐมนตรีหรือผู้ยื่นบัญชี ๑ รายใด ยกเหตุไม่แสดงรายการทรัพย์สินเพราะใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน เช่น ผู้ถูกร้องอ้างว่า ไม่เข้าใจคำอธิบายแบบบัญญัติ ๑ และ (๔) แม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ แต่ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ ตามรัฐธรรมนูญนี้ ตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ประกาศใช้บังคับ คือ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ แล้ว

ประเด็นนี้ มีข้อเท็จจริงซึ่งรับฟังได้ว่า

(๑) แม้รัฐธรรมนูญจะมีได้นิยามคำว่า “ทรัพย์สินของคน” ไว้ แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๗ บัญญัติว่า “ทรัพย์สิน หมายความว่า วัตถุที่มีรูปร่าง” มาตรา ๑๓๘ บัญญัติว่า “ทรัพย์สิน หมายความว่า รวมทั้ง ทรัพย์สิน และวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคา และอาจถือเอาได้” มาตรา ๑๔๖ ๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สามีภริยาต้องอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา” มาตรา ๑๔๖ ๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ถ้าสามีภริยามีได้ทำสัญญากันไว้ในเรื่องทรัพย์สินเป็นพิเศษก่อนสมรส ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาในเรื่องทรัพย์สินนั้น ให้บังคับตามบทบัญญัติในหมวดนี้” และมาตรา ๑๔๗ ๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สินสมรสได้แก่ทรัพย์สิน (๑) ที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส (๒) ...” จึงเห็นว่า ข้อโต้แย้งนี้เป็นเพียงคำแก้ตัวอย่างหนึ่งของผู้ถูกร้องเท่านั้น

(๒) การที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า คำอธิบายแบบบัญชี ๑ ยากแก่การเข้าใจ นั้น เห็นว่า เป็นคำแก้ตัวของผู้ถูกร้อง ถ้ารองนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลของพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ซึ่งเป็นผู้เสนอร่างรัฐธรรมนูญนี้ ต่อรัฐสภาไม่เข้าใจ ใครจะเข้าใจ เหตุใดจึงไม่พยายามศึกษาและทำความเข้าใจ หรือสอบถามผู้ร้อง ข้อโต้แย้งนี้ไม่อาจรับฟังได้ ส่วนข้อที่นายประสิทธิ์ ๑ กรรมการ ป.ป.ช. ฝ่ายข้างน้อยโต้แย้งว่า ถ้าคำอธิบายมีความชัดเจนแล้ว เหตุใดจึงต้องแก้ไขนั้น ไม่สอดคล้องกับคำให้การของนางกาญจนาภา ๑ ซึ่งให้การต่อคณะกรรมการตรวจสอบ ๑ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ ว่า “ได้อ่านคำอธิบายดังกล่าว และเข้าใจว่า ต้องแสดงทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นด้วย แต่ในช่องแบบที่ให้กรอกรายการ ระบุเฉพาะคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น จึงได้กรอกเฉพาะตามแบบที่มีอยู่ในการกรอกแบบได้อ่านคำอธิบายเฉพาะที่กรอกครั้งแรก ส่วนในการกรอกที่ยื่นครั้งหลัง ไม่ได้อ่าน เนื่องจากเข้าใจว่า เหมือนเดิม” (หน้า ๕ หรือ ๗๓๐๕) โดยไม่พยายามใช้ใบแนบ นอกจากนี้ นายประสิทธิ์ ๑ กรรมการ ป.ป.ช. ฝ่ายข้างน้อย ตอบคำถามซักค้านของนายก้านรงค์ ๑/ผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ว่า “...ในเมื่อบอกเขาว่า พวกนี้ไม่ต้องไปกรอก คุณหญิงว่า ไม่ต้องกรอก เพราะเป็นชื่อของคนอื่น ก็เขาจะไปกรอกได้อย่างไร” (หน้า ๒๒)

(๓) ไม่มีรัฐมนตรีหรือผู้ถูกกล่าวหารายใด นอกจากผู้ถูกร้อง ยกเอากรณีทรัพย์สินที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทนเป็นเหตุไม่เข้าใจแบบบัญชี ๑ และไม่แสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าวในบัญชี ๑

(๔) ถ้าผู้ถูกร้องถามตนเองว่า ทรัพย์สิน (หุ้น) ของคนที่โอนลอยให้แก่คู่สมรส และที่โอนลอยให้แก่คู่สมรสและคู่สมรสโอนต่อโดยใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน เป็นทรัพย์สินส่วนของผู้ถูกร้องด้วยหรือไม่ ผู้ถูกร้องย่อมจะตอบได้โดยสุจริต เปิดเผย และชัดเจนว่า ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินส่วนของตนอยู่

ทั้งขณะที่ยังเป็นคู่สมรส และเมื่อจะหย่าขาดจากกัน นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องก็ไม่เคยนำหลักฐานการโอนลอยหุ้นมาแสดง

เมื่อสี่สิบปีก่อน เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลนิวซีแลนด์อธิบายพร้อมแสดงตัวอย่างว่า เขาใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และบอกได้ว่า ในขณะที่ใดขณะหนึ่ง กระทรวงการคลังจ่ายเงินค่าใช้สอยของสำนักงานและกรมต่างๆ ประมาณ ๕๐ ไปแล้วเป็นจำนวนเท่าใด และยังมีเหลืออีกจำนวนเท่าใด คิดเป็นร้อยละเท่าใด ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องยังอ้าง (ในปัจจุบัน) ว่า ไม่ทราบว่า คู่สมรสมีทรัพย์สิน (หุ้น) ในนามตนและที่ใช้ชื่อบุคคลใกล้ชิดถือแทนในบริษัทใด เท่าใดนั้น เห็นว่า ไร้เหตุผลทางด้านบริหารการจัดการและการเงินของบริษัทและกลุ่มบริษัท เพราะผู้ถูกร้องเป็นประธานกรรมการบริหาร (ซี.อี.โอ.) ของกลุ่มบริษัทชินวัตร ซึ่งประกอบด้วยบริษัทในเครือหกสิบกว่าบริษัท (เสนอหลักฐานว่า ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัทแล้ว) จะไม่ทราบว่า ในขณะที่ใดขณะหนึ่ง ตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ มีทรัพย์สิน (หุ้น) ที่ถือในนามตนเองและหรือคู่สมรสใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหรือมีหุ้นแทนอยู่เท่าใด เพราะเพียงแค่ผู้ถูกร้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีฐานข้อมูลและซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมเท่านั้น ย่อมสามารถจะทราบจำนวนผู้ถือหุ้น จำนวนหุ้นที่ผู้ถือแต่ละรายของแต่ละบริษัท และกลุ่มบริษัท ราคาหุ้นสูงสุด และต่ำสุดของหุ้นแต่ละตัว ของแต่ละวัน รวมไปถึงต้นทุนการผลิต และกำไรต่อหน่วย ฯลฯ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งของวัน ได้ด้วยเพียงนิ้วมือเดียว ด้วยอุปกรณ์เช่นนี้ ผู้บริหารสูงสุดของกลุ่มบริษัทจะสามารถเข้าถึง “ข้อมูลภายใน” ของแต่ละบริษัทได้

(๕) การให้ถือคำชี้แจงรายการทรัพย์สินที่ไม่ได้แสดงไว้ในการยื่นบัญชี ฯ ทั้งสามครั้ง เป็นส่วนหนึ่งของรายการทรัพย์สินที่ยื่นไว้ในบัญชี ฯ สามครั้งก่อนด้วย นั้น เห็นว่า ไม่อาจอนุญาตได้ เพราะผู้ถูกร้องมิได้แจ้งรายการทรัพย์สินดังกล่าวต่อคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ด้วยความสมัครใจ หากแต่ผู้ถูกร้องจำเป็นต้องแสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าว พร้อมด้วยเหตุผลต่อคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ เพราะคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ถามไป และเป็นการกระทำภายหลังที่เสื่อมวลชน รายงานว่า ผู้ถูกร้องโอนทรัพย์สินเป็นจำนวนมากให้แก่ผู้ใกล้ชิด และมีผู้กล่าวหาผู้ถูกร้องในเรื่องตามคำร้องนี้ โดยขอให้ผู้ร้องตรวจสอบด้วย

(๖) การที่ผู้ถูกร้องแถลงการณ์ปิดคดี เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๔ ว่า ผู้ถูกร้องมิได้ปฏิบัติผิดกฎหมาย หรือปิดบังอำพราง โดยรับราชการตำรวจเป็นเวลา ๑๕ ปี เป็นนักธุรกิจ ๘ ปี เข้าสู่อำนาจการเมืองประมาณ ๖ - ๗ ปี ต่อจากนั้นโอนการจัดการธุรกิจให้ผู้สมรสดำเนินการ แต่เมื่อตรวจสอบ

สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นที่บริษัทต่าง ๆ ส่งให้กระทรวงพาณิชย์แล้ว พบว่า ผู้ถูกร้องและ/หรือคู่สมรส ใช้ชื่อผู้ใกล้ชิดถือหุ้นแทน ทั้งก่อนและหลังเวลาที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า โอนลอยหุ้นให้แก่คู่สมรส อีกทั้งผู้ใกล้ชิดดังกล่าวก็เป็นบุคคลกลุ่มเดียวกัน เช่น ผู้ถือหุ้นบริษัทชินวัตร ฯ

(๗) การที่คู่สมรสผู้ถูกร้องมีหุ้นโดยไม่ใช้ชื่อตน แต่ใช้ชื่อของบุคคลใกล้ชิดเป็นเจ้าของ แม้จะไม่มีกฎหมายห้าม แต่กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนาตามเหตุผลของคู่สมรสผู้ถูกร้อง ๖ ประการ และผู้ถูกร้องอีก ๗ ประการ รายการทรัพย์สินเพิ่มเติมที่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงไว้ในการยื่นบัญชี ฯ ทั้งสามครั้งที่ผู้ถูกร้องชี้แจงในหนังสือลับ ลงวันที่ ๑๔, ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เพราะผู้ถูกร้องและคู่สมรสผู้ถูกร้องพยายามประกาศให้ประชาชนทราบว่า หุ้นนั้นเป็นของผู้มีชื่อจริง ทั้ง ๆ ที่คู่สมรสผู้ถูกร้องเป็นผู้ขอใช้ชื่อบุคคลผู้นั้น การไม่แสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าวในบัญชี ฯ จึงมิใช่ความผิดพลาดโดยสุจริต แต่เป็นการจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ข้อแก้ตัวของผู้ถูกร้องซึ่งเคยเป็นรองนายกรัฐมนตรี รับฟังไม่ได้ เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคสอง บัญญัติว่า “บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย” และมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันดังกล่าว และต้องยื่น ...” ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองที่สำคัญของฝ่ายบริหาร และมีความรับผิดชอบสูง ไม่สมควรปิดความรับผิดชอบในหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญให้แก่เลขานุการส่วนตัวซึ่งเป็นเพียงพนักงานผู้น้อย

ประเด็นที่สี่ ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จริงหรือไม่

เห็นว่า การที่จะถือว่า บุคคลใด “จงใจปกปิด” สิ่งใด บุคคลนั้นจะต้องรู้ข้อมูล หรือข้อเท็จจริงที่จะปกปิดก่อน ผู้ถูกร้องอ้างประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่า ต้องมีเจตนาพิเศษด้วยนั้น เนื่องจาก “ปกปิด” มีความหมายอยู่ในตัวเพียงว่า ผู้ถูกร้องรู้ หรือทราบว่าคุณมีทรัพย์สิน และไม่แจ้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เท่านั้น ถือว่า (มีมูลเหตุ) ปกปิดแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ถูกร้องยืนยันถึงเหตุผลของการที่คู่สมรสผู้ถูกร้องแจ้งเหตุที่ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน ๖ ประการ ประกอบกับเหตุผลของผู้ถูกร้องอีก ๗ ประการ ในหนังสือของผู้ถูกร้องทั้งสามฉบับที่ผู้ถูกร้องชี้แจงคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ แล้ว โดยนางกาญจนาภา ฯ เลขานุการส่วนตัวคู่สมรส

ผู้ถูกร้องก็ทราบ คู่สมรสผู้ถูกร้องก็ทราบ และผู้ถูกร้องยืนยันว่า ต้องทราบว่า มีทรัพย์สินที่ใช้ชื่อบุคคลอื่น
ถือแทน ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัย “การจงใจ” ไว้ ในคำวินิจฉัยที่ ๓๑/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม
๒๕๕๓ ว่า “ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่แต่เพียงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจ ... เท่านั้น โดย
ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยถึงมูลเหตุจงใจ ...” (หน้า ๔๗) ด้วย

นอกจากนี้ มีหลักกฎหมายทั่วไปว่า “กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา” ย่อมนำมาใช้กับกรณียื่น
บัญชี ฯ ได้ เพราะเมื่อผู้ถูกร้องยอมรับว่า โอนลอยหุ้นให้แก่คู่สมรสผู้ถูกร้อง แล้วคู่สมรสผู้ถูกร้องจะโอน
ให้ใครก็ได้ เมื่อปรากฏว่า ผู้ถูกร้องยอมรับข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องรู้ว่า ผู้ใดถือหุ้นบริษัทใด เท่าใด
แทนคู่สมรสผู้ถูกร้อง และผู้ถือหุ้นโอนกลับไปยังคู่สมรสผู้ถูกร้อง (ดูข้อเท็จจริงใน (๑๑) และ (๑๒)
ของประเด็นที่สี่) แต่ผู้ถูกร้องไม่แจ้งในบัญชี ฯ ที่ยื่นทั้งสามครั้ง จึงต้องถือว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ
ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบแล้ว ผู้ถูกร้อง และ/หรือคู่สมรสจงใจ
ปกปิดหุ้นของตนโดยใช้ชื่อบุคคลใกล้ชิดถือแทน เพราะ (๑) ไม่ต้องการให้ผู้ใดทราบว่า เจ้าของหุ้น
ที่แท้จริงคือใคร (๒) ไม่ต้องการให้ผู้ใดรู้ว่า ตนมีหุ้นเท่าใด คิดเป็นร้อยละเท่าใด (๓) เพื่อซื้อขายหุ้น
ได้ง่าย และ (๔) ในกรณีที่มีการเสียหายเกิดขึ้นเกี่ยวกับการถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว จะไม่กระทบต่อ
ชื่อเสียงของผู้ถูกร้องและคู่สมรส หรือบริษัทในเครือ

ปรากฏว่า

๔.๑ ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า (๑) ผู้ร้องไม่ระบุว่า ทรัพย์สินรายการใดเป็นเท็จ หรือปกปิด
ทำให้ผู้ถูกร้องไม่อาจเข้าใจได้ (๒) การเป็นสามีภริยากันมิได้หมายความว่า สามีจะต้องรู้จักการของภริยา
และภริยาจะต้องรู้จักการของสามีทุกเรื่องเสมอไป (๓) การใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน มิใช่เป็นสิ่งที่ผิด
กฎหมาย เป็นสิ่งที่กระทำกันเป็นธรรมดาในวงการธุรกิจ (๔) กรณีหุ้นบริษัท ชินวัตร ฯ ที่มีผู้รับโอน
จากผู้ถูกร้องในปี ๒๕๓๕ เพราะคู่สมรสผู้ถูกร้องนำใบโอนลอยหุ้นใส่ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้รับโอนแทน
และผู้ถูกร้องไม่ได้จัดการให้ใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน จึงไม่มีข้อมูล (๕) กรณีหุ้นบริษัท อินโฟลิ่งค์ ฯ
เป็นการโอนเมื่อปี ๒๕๕๒ หลังเวลาที่ผู้ถูกร้องไม่มีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ แล้ว (๖) กรณีหุ้นบริษัท อัลไพน์ ฯ
ผู้ถูกร้องไม่ได้ปกปิดการซื้อขาย คู่สมรสผู้ถูกร้องเป็นผู้ซื้อ ผู้ถูกร้องไม่ทราบว่า เป็นทรัพย์สินที่ต้องแสดง
ในบัญชี ฯ (๗) รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติให้คู่สมรสผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ และ (๘) การที่ผู้ร้องกล่าวหาว่า
ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้น ผู้ร้อง
ต้องพิสูจน์ว่า ผู้ถูกร้องรู้ว่า มีเจตนาปกปิดเพื่ออะไร

๔.๒ ผู้ร้องชี้แจงว่า (๑) ผู้ถูกร้องแจ้งทรัพย์สินรายการที่มีได้แจ้งไว้ในบัญชี ฯ ทั้งสามครั้ง
พร้อมด้วยเหตุผลโดยละเอียดไว้ในหนังสือลับ ลงวันที่ ๑๔, ๒๕ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ที่ชี้แจงต่อคณะอนุกรรมการตรวจสอบ ฯ แล้ว ถือว่า ผู้ถูกร้องยอมรับข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบแล้ว ไม่มีความจำเป็นต้องชี้แจงเพิ่มเติมอีก

(๒) การที่คู่สมรสผู้ถูกร้องใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนนั้น ผู้ถูกร้องทราบข้อเท็จจริงและเหตุผลดี ดังปรากฏรายละเอียดในหนังสือลับ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ หน้า ๑๘ - ๒๑ และ (๓) การจงใจปกปิดทรัพย์สินนั้น เพียงแต่ผู้ถูกร้องรู้ว่า มีทรัพย์สินที่ต้องแจ้ง แต่ไม่แจ้งทรัพย์สินนั้นก็เพียงพอแล้ว

ประเด็นนี้ มีข้อเท็จจริงซึ่งรับฟังได้ว่า

(๑) ผู้ถูกร้องระบุว่า ทรัพย์สินรายการใดที่ผู้ถูกร้องและคู่สมรสไม่แสดงไว้ในบัญชี ฯ ที่ยื่นทั้งสามครั้ง พร้อมด้วยเหตุผลโดยละเอียด ในหนังสือลับ ลงวันที่ ๑๔, ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ แล้ว ประกอบกับการที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อคณะอนุกรรมการตรวจสอบ ฯ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๓ ว่า “ข้า ฯ ได้เห็นคำชี้แจงทั้งสามฉบับ (หนังสือลับ ลงวันที่ ๑๔, ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๓) ดังกล่าวแล้ว ขอยืนยันตามข้อเท็จจริงทุกประการ” (หน้า ๒ หรือ ๗๓๕๒) จึงไม่จำเป็นต้องให้ผู้ร้องระบุทรัพย์สินรายการเหล่านั้นอีก

(๒) การที่ผู้ถูกร้องกล่าวหาว่า ผู้ร้องไม่ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงข้อกล่าวหาที่ผู้ร้องให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเป็นหนังสือ ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อคณะอนุกรรมการตรวจสอบ ฯ โดยหนังสือลับ ลงวันที่ ๑๔, ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ และให้ผู้ถูกร้อง คู่สมรส และผู้ใกล้ชิด ชี้แจงต่อคณะอนุกรรมการตรวจสอบ ฯ เมื่อวันที่ ๘ และ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๓ นั้น เห็นว่า เป็นการเพียงพอแล้ว

(๓) คำให้การเป็นหนังสือของพยานบุคคล (คุณหญิงพจมาน ชินวัตร นายบรรณพจน์ ดามาพงศ์ นายศักรินทร์ ร่วมรังษี นายวิโรจน์ นวลแข และนายสุวิทย์ มาไพศาลสิน) ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔ นั้น ผู้ร้องขอซักค้าน แต่ไม่มาศาล โดยอ้างว่า คำให้การดังกล่าวมีการชี้แจงทุกประเด็นโดยละเอียดแล้ว ส่วนคำให้การเป็นหนังสือของนายสุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ ซึ่งอ้างแถบบันทึกรายการหนี้แผ่นดิน เรื่อง ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือแหล่งเก็บกำไรของต่างชาติ ทางวิทยุโทรทัศน์ช่อง ๗ ขาว ยูบีซี ออกอากาศเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๔ เป็นส่วนหนึ่งของคำให้การนั้น ผู้ร้องโต้แย้งว่า ผู้ถูกร้องระบุตัวเป็นพยานเพิ่มเติม หลังจากที่นายสุรศักดิ์ ฯ ออกรายการดังกล่าวเพียงสองวัน และผู้จัดรายการดังกล่าว คือ นายนพดล อินนา เป็นผู้สมัคร ส.ส. ระบบบัญชีรายชื่อ พรรคไทยรักไทย พยานจึงมิใช่คนกลางโดยแท้จริง ตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้าง การจัดทำรายการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยผู้ถูกร้องนำมาเป็นพยานหลักฐานในคดีนี้ ส่วนนายวิโรจน์ นวลแข เป็นอดีตประธานกรรมการบริษัทภัทร ฯ ซึ่งเป็นบริษัทโบรกเกอร์ซื้อขายหลักทรัพย์ของผู้ถูกร้อง และ/หรือคู่สมรส รวมทั้งผู้ใกล้ชิด

(๔) การใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนนั้น ผู้ถูกร้องอ้างว่า เป็นการกระทำที่ไม่ผิดกฎหมาย และเป็นสิ่งที่นักธุรกิจกระทำกันเป็นธรรมดา ถ้ามว่า เหตุผลในการที่คู่สมรสใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้น ๖ ประการ ประกอบกับเหตุผลที่ผู้ถูกร้องอ้างอีก ๗ ประการ สอดคล้องกับศีลธรรม และประเพณี อันดีงามของสังคมไทย หรือไม่ เมื่อตรวจสอบกับสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นบริษัทต่างๆ ที่ผู้ถูกร้อง และคู่สมรสมาแต่ต้นแล้ว ปรากฏว่า ผู้ถูกร้อง และ/หรือคู่สมรส ใช้ชื่อผู้ใกล้ชิด เช่น นางสาวดวงดา ฯ นางสาวบุญชู ฯ นายชัยรัตน์ ฯ นายบรรณพจน์ ฯ นางสาวบุษบา ฯ (ต่อมาสมรสกับนายบรรณพจน์ ฯ) นายพรทิพย์ ฯ นางสาวสุกัญญา ฯ นายวิชัย ฯ และนายมานัส ฯ เป็นผู้ถือหุ้นบริษัทนั้นๆ ด้วย ตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ แล้ว

(๕) กรณีการซื้อขายหุ้นบริษัท จีน ฯ ที่ผู้ถูกร้องรายงานตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ ฯ มาตรา ๒๔๖ เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๒ เป็นอีกตัวอย่างหนึ่ง (แม้จะเกินกำหนดเวลาที่ รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ แล้ว) ว่า ผู้ถูกร้องขาย ๓๒,๕๒๐,๐๐๐ หุ้น ในตลาดหลักทรัพย์ ฯ ให้แก่ผู้อื่น คือ Ample Rich Investments Limited, ๑๘๕ A Goldhill Centre ๕๑, Thomson Road, Singapore ๓๐๗๖๒๕ (Correspondent Office) ซึ่ง พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร ถือหุ้น ๑๐๐% (คงเหลือ ๓๒,๕๒๐,๐๐๐ หุ้น) นั้น กระทำเพื่ออะไร หากมิใช่เพื่อปกปิดข้อเท็จจริงเพื่อมิให้บุคคลอื่นทราบว่า บริษัท ฯ นี้ คือ ผู้ถูกร้อง

(๖) กรณีหุ้นบริษัท อินโฟลิ้งค์ ฯ นั้น ผู้ร้องใช้สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นที่บริษัทเสนอ กรมทะเบียนการค้า เป็นหลักในการกล่าวหาผู้ถูกร้อง เมื่อบริษัท ฯ ชี้แจงให้ผู้ร้องทราบความผิดพลาดในการถือหุ้นของผู้ถูกร้องและดำเนินการแก้ไขจนถูกต้อง ประกอบกับผู้ร้องรับว่า ไม่ติดใจแล้ว ข้อกล่าวหา ควรยุติได้

(๗) ผู้ถูกร้อง และ/หรือคู่สมรสถือหุ้นบริษัท เอสซี แอสเสท ฯ มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ และให้นายบรรณพจน์ ฯ และนางสาวบุษบา ฯ ถือหุ้น ในปีเดียวกันด้วย เมื่อผู้ถูกร้องอ้างว่า โอนลอยหุ้น ให้แก่คู่สมรสผู้ถูกร้องแล้ว คู่สมรสผู้ถูกร้องยังคงใช้ชื่อบุคคลกลุ่มเดียวกันนี้อีก ซึ่งผู้ถูกร้องยอมรับ ข้อเท็จจริงนี้ดังปรากฏใน (๑๒) ของประเด็นนี้

(๘) กรณีหุ้นของบริษัท อัลไพน์ ฯ นั้น ปรากฏว่า คู่สมรสผู้ถูกร้องซื้อหุ้นบริษัท ฯ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๑ โดยใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน ผู้ถูกร้องต้องยื่นบัญชี ฯ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๑ แต่ผู้ถูกร้องไม่แจ้งทรัพย์สินรายการนี้ ผู้ถูกร้องให้สัมภาษณ์นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๒ ว่า “สนามกอล์ฟนี่นะครับ ราคาที่ผมขายไปห้าร้อยล้าน มีที่อยู่ประมาณเกือบห้าร้อยไร่ และมีคลับเฮาส์ หลังเบ้อเร่อ สร้างด้วยเงินร้อยกว่าล้าน Worth ใหมครับ และเป็นสนามที่ใช้แข่งเอเชียนเกมส์ เพราะฉะนั้น ไม่เป็นการช่วยเหลือหรอกครับ เป็นการซื้อกันทางธุรกิจในฐานะคนรู้จักกันมาเจรจาค้าขายกัน

และมองว่า เป็นสิ่งที่ Worth ที่จะซื้อกัน ผมก็เลยซื้อก็เท่านั้นเอง คงไม่เป็นเรื่องของบุญคุณ ผมไม่ได้มีบุญคุณกับคุณเสนาะนะครับ เรื่องนี้เป็นเรื่องของผม ไม่มีบุญคุณกับคุณเสนาะ เพราะคุณเสนาะมาเสนอขายราคามันสมเหตุสมผล ผมก็เลยซื้อ บังเอิญเป็นคนรู้จักกันเท่านั้นเอง” และชี้แจงเป็นหนังสือเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ตามที่ผู้ถูกร้องเคยให้สัมภาษณ์แก่ นายเจิมศักดิ์ ๑ ว่า “ผม” เป็นผู้ซื้อหุ้นนั้น คำว่า “ผม” หมายถึง บริษัท เอสซี แอสเสท จำกัด ที่คู่สมรสผู้ถูกร้องและพี่ชายเป็นเจ้าของ คำชี้แจงของผู้ถูกร้องเป็นคำแก้ตัวที่รับฟังไม่ได้ เพราะผู้ถูกร้องยอมรับข้อเท็จจริงนี้ ดังปรากฏใน (๑๒) ของประเด็นนี้

(๕) การที่รัฐธรรมนูญได้บังคับให้คู่สมรสผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ๑ นั้น มาตรา ๒๕๑ บัญญัติให้ผู้ถูกร้องแต่เพียงผู้เดียวมีหน้าที่ยื่นบัญชี ๑ เพราะมีมาตรา ๒๐๕ ซึ่งบัญญัติให้รัฐมนตรีโอนหุ้นให้แก่บุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น เพื่อให้รัฐมนตรีมีผลประโยชน์ขัดกันกับการประกอบธุรกิจของครอบครัว โดยมีพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ ใช้บังคับ นับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๗๐ ถึงมาตรา ๑๔๗๔ บัญญัติเกี่ยวกับทรัพย์สินของสามีและภริยาประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตี ว่าด้วยการเสียภาษีของสามีและภริยาในปีภาษีหนึ่งๆ และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่จะปฏิรูปการเมือง ซึ่งผู้ใดที่เข้ามาทำงานทางการเมืองแล้ว จะต้องโอนการจัดการหุ้นบริษัทต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งหมด มิใช่เพียงบอกกล่าวหรือโฆษณาให้ชาวบ้านทราบแต่เพียงว่า โอนกิจการให้แก่คู่สมรส หรือบุตรแล้ว แต่ในความจริงแล้ว ผู้ถูกร้องยังอยู่เบื้องหลังการประกอบธุรกิจของคู่สมรสและบุตรด้วย ผู้ถูกร้องต้องยื่นบัญชี ๑ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จะอ้างว่าผู้ถูกร้องโอนลอยทรัพย์สินของตน (หุ้น) ให้แก่คู่สมรส และผู้ถูกร้องไม่ทราบว่า คู่สมรส ซึ่งมีสิทธิจะโอนทรัพย์สินของตนให้แก่บุคคลใดก็ได้ ได้โอนทรัพย์สินไปเป็นของบุคคลอื่น เป็นความผิดพลาดหรือบกพร่องของเลขานุการส่วนตัว เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติให้ผู้ถูกร้องต้องลงลายมือชื่อในบัญชี ๑ รับรองความถูกต้องกำกับไว้ทุกหน้า เป็นการปิดความรับผิดชอบ ประกอบกับมีข้อเท็จจริงตาม (๑๑) - (๑๓) ของประเด็นนี้ ย่อมจะรับฟังไม่ได้

(๑๐) อีกเรื่องหนึ่ง แม้เป็นเหตุการณ์ที่ผู้ถูกร้องไม่ต้องยื่นบัญชี ๑ แล้ว เมื่อผู้ถูกร้องและคู่สมรสขายหุ้นบริษัท เอส ซี เค เอสเทค จำกัด ๓,๕๕๕,๕๘๐ หุ้น และ ๒,๐๐๐,๐๐๐ หุ้นๆ ละ ๑๐ บาท เป็นเงิน ๕๕,๕๕๕,๘๐๐ บาท ให้กับบริษัท Win Mark Limited สัญชาติ British Virgin Island ในวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ ผู้ถูกร้องยืนยันว่า การโอนขายหุ้นนี้เป็นการขายหุ้นตามปกติ ไม่มีลักษณะการฟอกเงิน เพราะการโอนขายหุ้นนั้น แจกหลักฐานการเข้ามาถือหุ้นของบริษัทผู้ซื้อต่อสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทแล้ว ทำให้เกิดปัญหาต้องสงสัยต่อไปว่า บริษัทผู้ซื้อใช้เงินสกุลใด มาจากที่ใด

ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ นำเสียดายที่ผู้ถูกร้องมิได้อธิบายด้วย (หนังสือของผู้ถูกร้อง ฉบับลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ หน้า ๑๒)

(๑๑) คู่สมรสผู้ถูกร้องตอบคำถามของคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ ว่า ถาม “เมื่อท่านใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน พ.ต.ท. ทักษิณ ฯ และท่าน ดั้งนั้น หุ้นดังกล่าวทั้งหมดจึงยังคงเป็นของท่าน และ พ.ต.ท. ทักษิณ ฯ อยู่ ท่านทราบถึงจำนวนหุ้นในบริษัทต่างๆ ซึ่งบุคคลต่างๆ เหล่านั้นถือหุ้นแทนหรือไม่” ตอบ “ข้า ฯ ทราบ เพราะมีหลักฐานเก็บเอาไว้ แต่หลักฐานทั้งหมดเก็บอยู่ที่นางกาญจนาภา หงษ์เหิน และบุคคลทั้งหมดที่ถือหุ้นแทนนั้นจะโอนหุ้นให้กับข้า ฯ ส่วนของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ไม่มี” (หน้า ๔ หรือ ๗๓๕๔) คำตอบแสดงว่า คู่สมรสผู้ถูกร้อง “รู้” ว่า ตนมีทรัพย์สินอะไร เท่าใด และอยู่ที่ใคร แต่จงใจไม่แสดงรายการทรัพย์สินนั้น

(๑๒) ผู้ถูกร้องตอบคำถามของคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ ว่า “... ข้า ฯ ขอยืนยันคำชี้แจงและเอกสารที่ยื่นต่อคณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ลงวันที่ ๑๔, ๒๔ และ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และชี้แจงข้อเท็จจริงและเหตุผลดังกล่าวมาครบถ้วน ...” และ “... แต่อย่างไรก็ตาม หุ้นหรือทรัพย์สินของข้า ฯ หรือคุณหญิงพจมาน ฯ ที่อยู่ในชื่อคนอื่นนั้น มีการจัดทำรายละเอียดเอาไว้ และจะต้องรู้ว่า ทรัพย์สินในส่วน of ข้า ฯ และคุณหญิงพจมาน ฯ จะมีจำนวนเท่าใด และอยู่ในชื่อบุคคลใดบ้าง ...” และ “... ข้า ฯ ขอชี้แจงเพิ่มเติมว่า การที่ข้า ฯ จะยื่นหรือไม่ยื่นรายการหุ้นของข้า ฯ หรือของคุณหญิงพจมาน ฯ ที่อยู่ในชื่อของบุคคลอื่น ไว้ในบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งสามครั้งนี้ ข้า ฯ ก็ไม่ได้ประโยชน์ หรือเสียประโยชน์ใดๆ แต่อย่างใด” (หน้า ๒ - ๔ หรือ ๗๓๕๕ - ๗๔๐๑) คำตอบนี้แสดงว่า ผู้ถูกร้อง “รู้” ว่า ตนมีทรัพย์สินอะไร เท่าใด และอยู่ที่ใคร แต่จงใจไม่แสดงรายการทรัพย์สินนั้น เช่นเดียวกัน

(๑๓) เมื่อตรวจสอบสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นบริษัทต่างๆ ย้อนหลังไปถึงปี ๒๕๒๖ แล้วปรากฏว่า ทั้งผู้ถูกร้องและ/หรือคู่สมรสร่วมกันทำธุรกิจ โดยให้ผู้ใกล้ชิด เช่น นางสาวบุญชู ฯ นางสาวดวงตา ฯ นายชัยรัตน์ ฯ นางदनีย์ ฯ นายวิชัย ฯ นายมานัส ฯ นายสวัสดิ์ ฯ นายพรทิพย์ ฯ นายวันชัย ฯ นางสาวบุษบา ฯ นางสาวสุกัญญา ฯ (ต่อมา นางสาวดวงตา ฯ และนางสาวบุษบา ฯ สมรส นางสาวสุกัญญา ฯ ลาออก และนายวันชัย ฯ ตาย) การถือหุ้นบริษัท ซินคอร์ปอเรชั่น ฯ ผู้ถูกร้องถือ ๕,๒๐๐,๐๐๐ หุ้น (๒๔/๗/๓๓) ต่อมา ผู้ถูกร้องโอนให้นางสาวดวงตา ฯ, นางสาวสุกัญญา ฯ, นางสาวบุญชู ฯ, นายมานัส ฯ และนายพรทิพย์ ฯ ถือคนละ ๓๔๖,๕๐๐ หุ้น นายวิชัย ฯ ถือ ๓๔๕,๐๐๐ หุ้น และนายชัยรัตน์ ฯ ถือ ๓๔๖,๓๐๐ หุ้น (๒๔/๗/๓๓) (หน้า ๑๓๓๕)

ตัวอย่างที่ผู้ถูกร้องและหรือคู่สมรสใช้ชื่อบุคคลใกล้ชิดถือหุ้นแทน เพื่อให้บริษัทมีผู้ถือหุ้น
ครบเจ็ดคน ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น

- หุ้นบริษัท เพจเจอร์ เซลล์ ๑ มีผู้ถือหุ้นทั้งหมดเก้าราย ผู้ถูกร้องถือ ๕,๕๕๓ หุ้น
ในจำนวน ๑๐,๐๐๐ หุ้น (หน้า ๔๒๑๐) ต่อมาปรากฏว่า นางสาวดวงตา ๑ ถือ ๕,๕๕๓ หุ้น
นายชัยรัตน์ ๑ ถือ ๒ หุ้น นายวันชัย ๑ ถือ ๒ หุ้น นายสวัสดิ์ ถือ ๑ หุ้น นางสาวบุญชู ๑ ถือ ๑ หุ้น
และนายพรทิพย์ ๑ อีก ๑ หุ้น (๒๒/๖/๓๗) จึงมีผู้ถือหุ้นครบเจ็ดคน (หน้า ๒๒๑๐)

- หุ้นบริษัท เอ ที แอนด์ ที ไคเร็กทอรีส์ ๑ ผู้ถูกร้องถือ ๒๐๖,๖๐๐ หุ้น คู่สมรส
ถือ ๓๐๕,๕๐๐ หุ้น (๑/๔/๓๔) (หน้า ๕๓๑) ต่อมานางสาวบุญชู ๑ ถือ ๑,๘๕๐,๔๐๘ หุ้น
นางสาวดวงตา ๑ ถือ ๒,๐๕๖,๐๐๔ หุ้น (๓/๗/๓๕) จึงมีผู้ถือหุ้นครบเจ็ดคน (หน้า ๕๓๕) และ

- หุ้นบริษัท ยูเนี่ยน เรียล เอสเตท ๑ ผู้ถูกร้องถือ ๒๕,๐๐๐ หุ้น คู่สมรสถือ
๒๕,๐๐๐ หุ้น นายบรรณพจน์ ๑ ถือ ๕,๐๐๐ หุ้น และนางสาวบุษบา ๑ ถือ ๕,๐๐๐ หุ้น (๑๘/๑๑/๓๐)
ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท เอสซี แอสเสท ๑ (๒๖ ก.พ. ๓๖) นายบรรณพจน์ ๑ ถือ ๑,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น
นางสาวบุญชู ๑ ถือ ๔๐๐,๐๐๐ หุ้น นางสาวสุกัญญา ๑ ถือ ๓๐๐,๐๐๐ หุ้น และนางสาวดวงตา ๑ ถือ
๒๕๕,๕๕๗ หุ้น และคนอื่นอีก ๓ คน ถือคนละ ๑ หุ้น รวมเป็นผู้ถือหุ้นเจ็ดคน ถือ ๒,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น
ทุนจดทะเบียน ๒๐๐ ล้านบาท และเพิ่มทุนอีก ๑๐๐ ล้านบาท โดยให้นายบรรณพจน์ ๑ ถือหุ้นอีก
๑,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น รวมเป็น ๒,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น ต่อมา บริษัทนี้แยกมูลค่าหุ้น ๑ ละ ๑๐๐ บาท เป็นหุ้นละ
๑๐ บาท โดยให้ผู้ถือหุ้นเป็นไปตามเดิม ยกเว้นหุ้นของนางสาวสุกัญญา ๑ ซึ่งลาออก และนางคณีย์ ๑
เข้ามาเป็นผู้ถือหุ้น จึงมีผู้ถือหุ้นครบเจ็ดคน ตั้งแต่วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๗ - ๒๗ เมษายน ๒๕๔๒
ฯลฯ

ผู้ถูกร้องอ้างว่า โอนลอยหุ้นให้คู่สมรสผู้ถูกร้องแล้ว จึงไม่ทราบว่า คู่สมรสผู้ถูกร้องโอนหุ้น
ดังกล่าวให้แก่ผู้ใดอีก และไม่ทราบว่า คู่สมรสผู้ถูกร้องขายหุ้นที่ได้รับโอนจากผู้ถือหุ้นให้แก่ผู้ใด แต่ปรากฏว่า
คู่สมรสผู้ถูกร้องยังคงมีนางสาวบุญชู ๑ นางสาวดวงตา ๑ นายชัยรัตน์ ๑ นางคณีย์ ๑ นายวิชัย ๑
นายมานัส ๑ นายสวัสดิ์ ๑ นายพรทิพย์ ๑ นายวันชัย ๑ นางสาวบุญชู ๑ และนางสาวสุกัญญา ๑ ซึ่ง
เป็นบุคคลกลุ่มเดิมที่ผู้ถูกร้องและ/หรือคู่สมรสเคยใช้ชื่อเป็นผู้ถือหุ้น นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริง
ในคำให้การของนางกาญจนาภา ๑ ซึ่งสนับสนุนโดยนายประสิทธิ์ ๑ ตาม (๒) ของประเด็นที่สาม
โดยคู่สมรสและผู้ถูกร้องยอมรับข้อเท็จจริงตาม (๑๑) และ (๑๒) ของประเด็นนี้

(๑๔) การที่ผู้ถูกร้องกล่าวว่า “ข้าฯ จะยื่นหรือไม่ยื่นบัญชีฯ ... ข้าฯ ก็ไม่ได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ใดๆ แต่อย่างใด” เป็นข้อแก้ตัวที่ผิดพลาดอย่างมาก เพราะถ้าผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ ผู้ถูกร้องจะต้องถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งโดยไม่มีโอกาสโต้แย้งใดๆ ได้เลย การที่ผู้ถูกร้องแก้ตัวอย่างนี้ ทั้งๆ ที่ผู้ถูกร้องทราบดีว่ามีหน้าที่ใช้ชื่อผู้อื่นถือแทน แต่ไม่แจ้ง จึงเป็นการจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ สอดคล้องกับหลักกฎหมายทั่วไป ที่ว่า “กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา”

(๑๕) เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องของผู้ร้องที่กล่าวหานายประยุทธ์ มหากิจศิริ สมาชิกวุฒิสภา และพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร อดีตรองนายกรัฐมนตรี ว่า จงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ในวันเดียวกัน สมควรเปรียบเทียบการประกอบธุรกิจกรณีนายประยุทธ์ และนางสุวิมล มหากิจศิริ ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๔๔ กับกรณีผู้ถูกร้องและคู่สมรสด้วย เพราะจะเห็นความแตกต่างกันได้อย่างชัดเจน เนื่องจากนายประยุทธ์และนางสุวิมลฯ มีทั้งทรัพย์สินส่วนที่สรรสร้างมาด้วยกัน และส่วนที่แยกจากกัน ส่วนที่เป็นของนางสุวิมลฯ นั้น นางสุวิมลฯ ได้จากมารดาส่วนหนึ่ง และการประกอบธุรกิจของตนเองอีกส่วนหนึ่ง นางสุวิมลฯ เป็นภริยาและหญิงที่มีคุณธรรมน่ายกย่องสรรเสริญ เพราะกล้าเปิดเผยความจริงในครอบครัว โดยตอบทนายความของนายประยุทธ์ฯ อย่างไม่สะทกสะท้านเกรงกลัวนายประยุทธ์ฯ ผู้เป็นสามี ให้ศาลรัฐธรรมนูญและประชาชนทราบว่า ตนไม่ประสงค์จะบอกรายละเอียดของทรัพย์สินทั้งหมดที่มีแก่นายประยุทธ์ฯ ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น (หน้า ๓๘ - ๔๕) แต่ผู้ถูกร้องและคู่สมรสนั้น ประกอบธุรกิจที่มีทรัพย์สินและหนี้สินร่วมกันมาแต่ต้น ซึ่งมีทั้งทรัพย์สิน (หุ้น) ที่อยู่ในชื่อผู้ถูกร้อง คู่สมรส และทรัพย์สิน (หุ้น) ที่ผู้ถูกร้องและหรือคู่สมรสใช้ชื่อบุคคลใกล้ชิดถือแทน ผู้ถูกร้องอ้างว่า เมื่อเริ่มเข้าสู่งานดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ผู้ถูกร้องโอนลอยหุ้นทั้งหมดให้คู่สมรสไปดำเนินการ ซึ่งคู่สมรสดังกล่าวดำเนินการดังเช่นที่เคยปฏิบัติ คือ มอบให้เลขานุการส่วนตัวดูแลการโอน และการใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทนตลอดจนจัดทำแฟ้มรายละเอียดการถือหุ้นเหล่านั้นไว้ (คำวินิจฉัยของศาล หน้า ๑๐๓) แต่บุคคลที่ถูกใช้ชื่อถือหุ้นแทนทั้งก่อนและหลังการโอนลอยหุ้นเป็นคนกลุ่มเดียวกัน ผู้ถูกร้องซึ่งดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นอดีตรองนายกรัฐมนตรีไทยไม่รู้และไม่ทราบอะไร รวมทั้งการขัดกันของผลประโยชน์ของธุรกิจในครอบครัว เช่น การรับสัมปทานจากรัฐ การเป็นคู่สัญญากับรัฐอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท ที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว (ถ้ามี) กับผลประโยชน์ของชาติ (มาตรา ๑๑๐ (๒)) และปิดความรับผิดชอบในหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๕๑ วรรคสอง) ให้แก่พนักงานบริษัทเอกชนซึ่งเป็นเพียงหญิงตัวน้อยๆ

ด้วยเหตุผลที่รับฟังไม่ได้ ส่วนคู่สมรสผู้ถูกร้องยื่นคำให้การเป็นหนังสือ และไม่มาศาลให้ผู้ร้องซักค้าน แต่ผู้ถูกร้องมาและอยู่ในห้องพิจารณาของศาลนัดสุดท้ายเฉพาะเวลาที่ผู้ถูกร้องแถลงการณ์ปิดคดีเท่านั้น

(๑๖) การพัฒนาระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยลอกเลียนความรู้จากกฎหมายของต่างประเทศในระบบทุนนิยมมาประยุกต์ใช้เพียงอย่างเดียว แต่ไม่ใช่สติและปัญญาเอาวิธีปฏิบัติที่ดีและเหมาะสม ตลอดจนวิธีการป้องกันการเอาเปรียบ การเลียงปฏิบัติตามกฎหมาย ฯลฯ มาใช้ช่วยประกอบกับการเอาความสะดวกสบายโดยไม่รู้จักคิด ปล่อย หรือยอมให้ผู้อื่นคิดแทน โดยไม่มีการพิจารณาว่าระบบดังกล่าวสอดคล้องกับศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทยหรือไม่ เพราะผู้นำเข้ามุ่งแต่การมีระเบียบแบบแผน กฎหมาย และหวังในความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ขาดประสบการณ์ ไม่ทราบหรือคาดคิดมาก่อนว่า ความรู้ที่นำมานั้นอาจจะก่อให้เกิดปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม และเตรียมการป้องกันไว้ด้วย เช่น การประกอบธุรกิจแบบครอบครัวได้พัฒนาเป็นห้างหุ้นส่วน บริษัทเอกชน บริษัทมหาชน และกลุ่มบริษัท โดยมีตลาดหลักทรัพย์ ฯ เป็นแหล่งระดมเงินทุน และต่อไปจะมีตลาดกลางสินค้าเกษตรล่วงหน้า แต่มีผู้คิดหาช่องทางต่าง ๆ ของกฎหมาย เช่น การค้าเสรีเปิดโอกาสให้ใครมียาวสาวได้สาวเอา โดยใช้ความได้เปรียบในฐานะทางเศรษฐกิจ ดินที่อยู่ และการศึกษา การเอาประโยชน์โดยใช้ผู้ใกล้ชิดให้มีจำนวนเพียงพอที่จะก่อตั้งบริษัท แล้วโอนลอยหุ้น การใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน การปล่อยเงินกู้เฉพาะแก่คนรู้จัก การโอนถ่ายกำไรระหว่างบริษัท การใช้ข้อมูลภายในของบริษัท และกลุ่มบริษัทเพื่อขยายกิจการ และการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ไม่เป็นธรรม (มีการบอกกล่าวข้อความอันเป็นเท็จ การปล่อยข่าวลือ การอำพราง การใช้ข้อมูลภายใน - ดูรายละเอียดผู้ถูกคณะกรรมการ ก.ล.ด. ปรับและจำนวนเงินค่าปรับ กรณีการใช้ข้อมูลภายในได้จากหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจประจำวันจันทร์ที่ ๒๕ - วันพุธที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๕) ผู้ถูกร้องจะทราบความจริงนี้หรือไม่ก็ตาม แต่ได้กล่าวอย่างภาคภูมิใจ และชัดถ้อยชัดคำว่าการที่ผู้ถูกร้องประกอบธุรกิจประสบความสำเร็จ จนมีบริษัทในเครือและทรัพย์สินมากมาย โอนลอยหุ้น และใช้ชื่อบุคคลอื่นถือหุ้นแทน นั้น “เป็นการประกอบธุรกิจตามปกติธรรมดาที่ใครๆ ก็ทำกันอย่างนั้น” ทั้งๆ ที่การทำธุรกิจในระบบนายทุนของต่างประเทศเป็นการกระทำมุ่งแสวงหากำไร เป็นความโลภ และความฟุ้งเฟ้อฟุ้งเฟ้อ ไม่คำนึงถึงศีลธรรม และวัฒนธรรมอันดีงามของไทย นอกจากนี้ผู้ถูกร้องอ้างว่า เลิกกระทำธุรกิจหันมาทำงานการเมืองแล้ว ตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ และมอบการบริหารธุรกิจในกลุ่มบริษัทให้แก่คู่สมรส (ในกรณีที่ผู้ถูกร้องเป็นผู้รับสัมปทานจากรัฐ อาจเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๐ (๒)) บุตร และเครือญาติ ดำเนินการต่อไป (แทนที่จะดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๕ โอนหุ้นให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น เช่น การให้ทรัสต์จัดการทรัพย์สิน ในกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสหรัฐอเมริกา -

ซึ่งเป็นความคิดก้าวหน้าสำหรับประเทศไทย) และผู้ถูกร้องเข้าใจผิดว่า จำนวนประชาชนที่ออกเสียงเลือกผู้ถูกร้องในการเลือกตั้งทั่วไป เพราะผู้ถูกร้องเสนอโครงการต่างๆ เป็นที่ถูกต้องได้นั้น มากมายมหาศาล แต่จำนวนประชาชนดังกล่าวมิได้มากกว่าจำนวนคนที่ทราบว่า ผู้ถูกร้องและคู่สมรสมีทรัพย์สินและหนี้สินจริงในวันยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคสอง เพราะประชาชนสิบเอ็ดล้านกว่าคนนั้นไม่ทราบจำนวนทรัพย์สินและหนี้สินจริงของผู้ถูกร้อง และคู่สมรสดีไปกว่าเลขานุการส่วนตัวเพียงสองคนของผู้ถูกร้องและคู่สมรส เพราะเป็นคนละเรื่องกัน

(๑๗) การกระทำของผู้ถูกร้องดังกล่าวข้างต้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นผลของอดีต ยังคงคิดและทำเหมือนเดิม เหมือนนักธุรกิจคนอื่นๆ ในระบบทุนนิยมในประเทศไทย แต่ยังคงเข้าใจผิดคิดว่า แนวความคิดที่จะบริหารประเทศของผู้ถูกร้องเป็นการคิดใหม่และทำใหม่ ไม่เข้าใจสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของชาติ ซึ่งแก้ไขไม่ได้ด้วย “เงิน” อย่างเดียว ผู้ถูกร้องโฆษณาให้ประชาชนทราบเพียงว่า ผู้ถูกร้องประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ มีเงินทองมากมาย ไม่ทุจริต ผิดกฎหมาย และไม่อำพราง แล้วอุทิศตัวหันมาทำงานทางการเมือง โดยโอนการจัดการธุรกิจให้แก่คู่สมรส บุตร และเครือญาติ ผู้ถูกร้องรู้ปัญหาของบ้านเมืองดี จึงอาสาเข้ามาแก้ไข แต่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงหรือเปิดเผยว่า ความสำเร็จในการประกอบธุรกิจในอดีตของผู้ถูกร้องภายในระยะเวลาอันสั้นนั้น กระทำได้อย่างไร และจะแก้ปัญหาคัดค้านระหว่างผลประโยชน์ของครอบครัว กับประโยชน์ของส่วนรวมหรือของชาติอย่างไร ปัญหาของบ้านเมืองบางอย่าง อาจแก้ไขได้โดยไม่ต้องใช้เงินทองเลย เพียงแต่ผู้นำของประเทศต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี โดยการคิด พูด และทำตรงกัน และชี้แนะประชาชนในชาติว่า ปัญหาของชาตินั้นอยู่ที่ทุกคนจะต้องร่วมมือร่วมใจกันแก้ไข ด้วยการลด ละ และเลิก “ความเห็นแก่ตัว” เป็นอันดับแรก ยิ่งทำได้มากและรวดเร็วเท่าใด จะสามารถนำพาชาติบ้านเมืองให้รอดพ้นจากภาวะวิกฤติสู่ความเป็นปกติรวดเร็วมากขึ้นเท่านั้น หากไม่แก้ไขความเห็นแก่ตัวก่อนแล้ว เห็นว่าหมดหวัง เพราะไม่มีทางอื่นใดที่จะแก้ไขปัญหาของชาติในเวลานี้ได้

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อผู้ร้องกล่าวหาผู้ถูกร้องว่า จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ มีข่าวที่ค่อยๆ เบี่ยงเบนประเด็นที่ผู้ถูกร้องถูกกล่าวหาทีละน้อยๆ และเป็นระยะๆ ว่า ผู้ถูกร้องประกอบธุรกิจจนร่ำรวยด้วยน้ำพักน้ำแรง ไม่มีการทุจริต ผิดกฎหมาย ผู้ถูกร้องเป็นคนแรกที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ประชาชนทราบ ในขณะที่ยังไม่มีการกฎหมายบังคับ ผู้ถูกร้องสมัครใจยื่นรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติมเอง หากศาลเห็นว่า ผู้ถูกร้องกระทำผิด ก็เป็นการทำผิดโดยสุจริต ควรใช้หลักรัฐศาสตร์ชลอการตัดสินคดี หรือยกโทษให้ผู้ถูกร้อง ไม่ควรลงโทษผู้ถูกร้องซึ่งได้รับ

การเลือกตั้งจากประชาชนสิบกว่าล้านคน เพื่อให้โอกาสผู้ถูกร้องบริหารประเทศต่อไปอีกระยะหนึ่ง เพราะไม่มีใครดีกว่าผู้ถูกร้อง ประเทศไทยขาดผู้ถูกร้องไม่ได้ ซึ่งไม่มีบทบัญญัติให้ศาลกระทำได้ และเมื่อใกล้จะถึงวันที่ศาลลงมติ มีข่าวหนาหูขึ้นว่า ฝ่ายผู้สนับสนุนผู้ถูกร้องจะชุมนุมกันเพื่อกดดันศาล จะวางเพลิงเผาศาล ตลอดจนจะทำร้ายบุคลากรบางคน จนกระทั่งมีการส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไปให้ความคุ้มครอง ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณแผ่นดินไปอย่างน่าเสียดาย เป็นต้น ข่าวต่างๆ ดังกล่าวมานี้ เกิดขึ้นได้อย่างไร หากมิใช่เป็นการแสดง “ความเห็นแก่ตัว” ของคน

ดังนั้น จึงเห็นว่า เมื่อผู้ถูกร้องยอมรับว่า ผู้ถูกร้องมีทรัพย์สิน แต่ไม่ยื่นบัญชี ฯ เพราะใช้ชื่อบุคคลอื่นถือกรรมสิทธิ์แทน และประกาศให้ประชาชนทราบว่า ผู้ถูกร้องได้ทรัพย์สินมาโดยสุจริต และโอนทรัพย์สินนั้นให้เป็นของคู่สมรสผู้ถูกร้อง และคู่สมรสผู้ถูกร้องจะโอนให้ใครก็ได้ คนไม่ทราบ เมื่อตรวจดูพยานหลักฐานต่างๆ จึงพบความจริงว่า ผู้ที่รับโอนหรือเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น แท้จริงเป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าวแต่ในนาม และโอนคืนทรัพย์สินนั้นให้คู่สมรสผู้ถูกร้องในเวลาเดียวกัน กับที่โอน และบุคคลเหล่านั้น คือ คนใกล้ชิดที่ผู้ถูกร้องและหรือคู่สมรสเคยใช้ชื่อถือทรัพย์สินมาก่อน ที่ผู้ถูกร้องอาสาเข้ามาทำงานการเมืองตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ นั้นเอง ถือว่า ผู้ถูกร้อง และ/หรือคู่สมรสรู้ว่า มีทรัพย์สินในชื่อบุคคลอื่น หรือใช้ชื่อบุคคลอื่นถือแทน โดยมีเหตุผลและข้อเท็จจริงดังที่ผู้ถูกร้องกล่าวชี้แจงโดยละเอียดในหนังสือทั้งสามฉบับข้างต้น แต่จงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ส่วนการห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองห้าปีควรเริ่มต้นนับแต่วันใดนั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่า ... ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตาม มาตรา ๒๕๒ คือ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ (กรณีเข้ารับตำแหน่ง) วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๐ (กรณีพ้นจากตำแหน่ง) และวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๑ (กรณีที่พ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี) หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่า มีการกระทำความผิดดังกล่าว คือ เมื่อผู้ร้องมีมติเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๓ ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และศาลรัฐธรรมนูญมีมติวินิจฉัยชี้ขาดเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๔ นั้น เห็นว่า กรณีนี้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๑๕ (๑) เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ จึงต้องถือเอาวันนี้ เพราะการถือเอาวันอื่น เช่น วันที่ผู้ร้องตรวจพบว่า มีการกระทำความผิดดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๓ หรือวันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๔ จะไม่ตรงกับรัฐธรรมนูญ เพราะมากกว่าห้าปี และไม่เป็นการแก่ผู้ถูกร้อง นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๑๖ วรรคสอง ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับ เมื่อผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ (ยังอยู่ในระยะเวลาต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี) ดังนั้น การออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นตำแหน่งทางการเมือง ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้ถูกร้องได้กระทำไปในหน้าที่นายกรัฐมนตรี รวมทั้งการได้รับเงินประจำตำแหน่ง หรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นก่อนออกจากตำแหน่งด้วย คือ ตั้งแต่วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ จนถึงวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยนี้

ด้วยเหตุและผลดังกล่าวมา จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร อดีตรองนายกรัฐมนตรี จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมือง เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นต้นไป

นายประเสริฐ นาสกุล
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ